

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 26. (86.) ÉVF. • 6. SZÁM • 2016. JÚNIUS • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Az idő fényjelei

• A művészet csodája, hogy képes az élet, a létezés lényegi rétegeinek a megragadására. Igazi ajándék Olvasóinknak a Farkas Árpáddal készült interjú, amelyben mesél versről, földiekről és égiekről. Bemutatjuk, hogyan vált unitáriussá Shakirov Sebestyén festőművész. Nagy Ferenc lelkész és a kissolyosi Augusztinovics Pál jótevő példájára is emlékezünk, akik őrizték a lángot, szolgálták közösségüket.

Pünkösöd hava az egyház-községekben a lelkiekben való

gyarapodás időszakát is jelenti, ekkor tesznek vallást hitükről a legifjabb egyháztagnak – a jövő fényjelei. Lapszámunk a konfirmációk örömteli eseményeinek sorát kiegészíti az országos ökumenikus vallásolimpiáról, az egyletesek körutjairól, hangulatos vacsoracsatáiról, a köri nőszövetségi tisztújításokról, a székelyderzsi vártemplomról szóló beszámolókkal, híradásokkal.

Legyen ez a lapszám is hitünk és egyházi elkötelezettségünk erősítője!

A tartalomból:

Mint kire ilyen földet szabtak

4

Hetvenöt év az egyház szolgálatában

7

Shakirov Sebestyén festőművész és az Unitárius Egyház kapcsolatai

10

Székelyföld leporolt gyöngyszeme

12

„Hozzád kiáltok, mert meghallgatsz, Istenem.” (Zsolt 17,6)

● A Magyar Unitárius Egyház **április 25–27.**, valamint **28–30.** között szervezte meg a negyedévente sorra kerülő **Lelkésztovábbképző Tanfolyam** első két alkalmát. Az első csoportban a 200 lélekszám alatti gyülekezetek, a másodikban a 200 és 400 lélekszám közöttiek lelkészei vettek részt, összesen kb. 70 személy.

● **Május 7-én** szervezték meg a **Fogarasi Magyar Napokat** a helyi magyar felekezetek és civil szervezetek rendezésében. A rendezvény főszervezője a Petőfi Sándor Program ösztöndíjasa, Bokor Csongor, aki fogadószervezete, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör irányításával 2015 szeptemberre óta fejt ki közösségépítő tevékenységet a fogarasi és olthévízi magyarság javára.

● **Május 7–8-án**, 31 évvel az utolsó látogatás óta, **Ádámosra** érkezett a **Püspöki Vizitáció**. A Vizitációt a falu határában fogadta az egyházközség vezetősége és a székelyruhába öltözött vallásórás gyermekek csoportja. Az ingó és ingatlan vagyon számbavételénél a Vizitáció örömmel nyugtázta az egyházközség műemléktemplomának külső és belső megújulását, a paplakon elvégzett javítási munkálatokat, a közösségi élet megtartására és fejlesztésére tett törekvéseket.

● Idén február 8-án az **Unitárius Univerzalista Testvérgyülekezeti Tanács** (UUPCC) **Roger Bertschausen** lelkészt nevezte ki ügyvezető igazgatójának. Roger Bertschausen **májusban** kezdte el munkáját. A hivatalt június végén veszi át Cathy Cordes nyugalomba vonuló korábbi ügyvezető igazgatótól.

● A magyar kormány a 2016–17-es évet **Bartók Béla születésének 135. évfordulója** alkalmából Bartók-évnek hirdette meg. Ezen alkalmából hangversenyek, fesztiválok, kiállítások, nemzetközi zenei verseny és a zeneszerző művei kritikai összkiadásának elindítása is szere-

pel a programban. A Bartók-év jegyében a Magyar Unitárius Egyház és a bukaresti Balassi Intézet koncertkörutat szervezett a budapesti **Szent Efrém Férfikarnak**. A kórus Bartók férfikarra írt műveit adta elő **Sepsiszentgyörgyön, Bukarestben és Marosvásárhelyen**.

Egyházköri hírek

● Marosi Egyházkör:

Április 16-án a *Marosvásárhely-Kövesdombi* templomban került sor a körü nőszövetségi tisztújító közgyűlésére.

Marosvásárhelyen a *Bolyai téri* unitárius templomban *április 24-én*, a *kövesdombi* unitárius templomban pedig *május 8-án* került sor konfirmációi ünnepségre.

Május 11-én a *nyárádszentlászlói* unitárius templomban került sor a Háromszék-Felsőfehéri és Marosi Egyházkörök II. összevont *lelkészi értekezletére*.

● Küküllői Egyházkör:

Esperesi vizsgálószerk kiszállásainak helyszínei és időpontjai: Medgyes és Nagyszében: április 19.; Bethlenszentmiklós és Magyar-szentbenedek: április 21.; Désfalva: április 25.; Pipe–Szásznádas: május 5.

Halottaink

Székely Jánosné szül. Szabó Enikő tiszteletes asszony 2016. május 2-án 13 évig tartó hosszas betegség és szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. 1957-ben született Nagyajtán, Szabó Dezső unitárius lelkész leányaként. 1979-ben kötött házasságot Székely János lelkésszel. Előbb a kökösi, majd az árkosi gyülekezetben szolgált. Temetési szertartására május 4-én került sor Árkoson.

Május 4-én, életének 92. évében Sárospatakon elhunyt **Albert Attila** nyugalmazott unitárius lelkész. 1925. január 6-án született Bölönben. 1956-ban kötött házasságot Benedek Piroskával. Gyakorló segédlelkészi szolgálatát 1949-ben kezdte Csegezben. 1955-től 1988-ig a Sepsikőröspataki Egy-

házközség lelkésze. 39 év szolgálat után vonult nyugdíjba. Hamvait június 19-én és június 26-án búcsúztatják Miskolcon, illetve Sepsiszentgyörgyön, majd urnáját végakarátának megfelelően a Bölöni temetőben helyezik el június 26-án.

Életének 94. évében elhunyt **Adorjáni Rudolf Károly**. 1922. október 14-én született Dicsőszentmártonban. 1946-ban kötött házasságot az uzoni Incze Júliával. Lelkészi szolgálatát helyettes lelkészként Szentivánlaborfalván kezdte 1945-ben, majd Magyarzákodon folytatta. 1947-től a Pipei Unitárius Egyházközség rendes lelkésze volt 9 éven át. 1956-ban Szőkefalva lelkésze lett, és az is maradt 29 éven át, 1985-ben történt nyugdíjazásáig. Nyugdíjas-ként Dicsőszentmártonban élt. Temetésére május 12-én került sor Dicsőszentmártonban.

Az Unitárius Kalendárium rejtvénypályázatának eredményhirdetése

A 2016-os esztendő Kalendáriumában szereplő 12 rejtvény megfejtését 35 fejtő küldte be. A 12 rejtvény összesen 51 darab megfejtendő elemet tartalmazott. Gratulálunk minden egyes rejtvényfejtőnek, aki időt szánt a Kalendárium rejtvényeire!

A 35 beküldött szelvényből 9 bizonyult helyesnek, sorsolás útján pedig a következő rejtvényfejtők részesülnek jutalomban:

I. helyezett: Jónás Ibolya (Homoródújfalú), nyereménye egy Russell Hobbs Desire márkájú konyhai robot

II. helyezett: Cremene Patakfalvi Anna (Beresztelke), nyereménye egy Star-Light márkájú húsdaráló

III. helyezett: Vajda Dénes (Bözöd), nyereménye egy Star-Light márkájú vízforraló

LÉLEKNYITÓ

A rám bízott feladat – a sok szaladgálás értelme

**VARRÓ-
BODOCZI
ILONA**

Folytatjuk rovatunkat, amelyben egyházközségeink vallástanárait szólaltatjuk meg. Ők azok, akik a család, a lelkész mellett nevelik, tanítják gyermekeinket unitárius értékeinkre.

Lánykori nevem Aszalos, 1984-ben születtem Dicsőszentmártonban. A Kis-Küüllő menti Haranglábban nevelkedtem, és itt jártam általános iskolába. 1999–2003 között a kolozsvári Unitárius Kollégiumban tanultam. 2003-ban felvételiztem a Babeş-Bolyai Tudományegyetem vallástanár–zenepedagógia szakára, 2007-ben sikeresen befejeztem tanulmányaimat. Ezt követően Marosvásárhelyen unitárius vallást tanítottam elemi, általános- és középiskolában. 2009-ben tettem le véglegesítő vizsgámat a tanügyben.

Gondolatban visszamentem egy kicsit az időben, hogy elmesélhessem, hogyan lettem vallástanár. Életemet meghatározta környezetem, főként Édesanyám, aki kiskoromban minden vasárnap magával vitt a templomba. Ahogy a történeteket és a példázatokat hallgattam, ezek a szívemhez nőttek. Jenei Sándor tiszteletes úr a kolozsvári kollégiumba íratott, amit ezúttal is köszönök neki. A kollégium valláserkölcsei nevelése, a szeretet, a közösség, amibe hirtelen belecsöppentem, meghatározója lett életemnek. Nem szívesen beszéltem arról, hogy mi szeretnék lenni, ha nagy leszek. Érettségi után úgy döntöttem, megkeresem az egyetem vallástanári szakát, ahol abban az évben a szak a zenepedagógia párosítással indult. Örültem neki, de a felvételi nehézség tűnt, és úgy láttam, nincs elegendő idő felkészülni. Reménytelennek láttam a bejutást. Készülgettem azzal a gondolattal, történjen minden Isten akarata szerint. Két nap után közölték az egyetem

titkárságáról, hogy bejutottam az egyetemre, és szeretettel várnak. Nagy volt az öröm. Tudtam, hogy nem lesz könnyű az egyetem, de bíztam Istenben, aki megsegített a felvételin, velem lesz, hogy sikeresen befejezzem az egyetemet. Az

dagabbak legyenek. Hittem abban, hogy valamikor lesz eredménye az én munkámnak. Sokat meséltem, magyaráztam, beszélgettünk, dramatizáltunk, színeztünk, kézimunkáztunk, kiállításra mentünk, a vallástanár-kollégákkal közös

„Mert mi Isten munkatársai vagyunk...” (1Kor 3,9a)

egyetem befejezése után meghívtak Marosvásárhelyre tanítani.

Az első év nehéz volt, mivel 10 iskolához kellett órarendet készíteni, de szerettem a munkámat és azt, hogy gyerekekkel foglalkozhatok, elfelejtettem a nehézségeket és az akadályokat. Fizikailag fárasztó volt, de annál inkább örvendtem a gyerekekkel való találkozásnak, akik hozzám szaladva, átölelve köszöntek nekem: szia, megjöttél? Unitáriusok, megjött a tanárnénitek – kiabálták a más vallású gyerekek. A gyerekek mosolygása, szívből jövő köszönése, rajzai, az őszinteség, a szeretet és a sok közös vallásórái élmény újabb lelki erőt adott arra, hogy feladatomat tovább folytathassam.

Besegítettem az egyházi vallásórákba, ismerkedési játékokat, társasjátékokat játszottunk közösen a gyerekekkel, énekelgettünk, imádkoztunk, történeteket meséltem, amelyeket időnként eljátszottunk, vagy ehhez kapcsolódó kézimunkát készítettünk. Közösen készülgettünk az egyházi ünnepekre.

A vallásórákat igyekeztem minél színesebben, változatosabban megtartani, hogy a gyerekek ezáltal élményekben és lelkiekben gaz-

vallásórákat tartottunk a gyerekeknek, amelyeken ismertettük az egymás mellett élő vallások értékeit, énekelgettünk, ökumenikus vallásolimpiászra mentünk, országos kreativitási vetélkedőt szerveztünk, stb. Az olimpiászon az unitáriusok nagyon ügyesen teljesítettek. A kreativitási vetélkedőn az egyik kislány dicséretet kapott. El sem hiszem, hogy dicséretet kaptam! – mondta. És itt az eredmény. Nem csak a dicséretre gondolok, hanem arra az önbizalomra, amely valahol mélyen volt, és a felszínre jött.

Sajnos volt egy olyan kollega, aki megjegyezte, hogy a vallás nem is olyan fontos, miért szaladgálsz annyi iskolába? Mert szeretem a gyerekeket, ezt a feladatot is el kell végezni valakinek – válaszoltam. Pár éve két diák azzal a kéréssel jött hozzám, hogy ők a kollégiumba szeretnének menni, segíts nekik a felkészülésben. Bejutottak, én pedig nagyon boldog voltam, és megerősödött bennem a tudat, hogy mások számára is fontos a vallás. Isten akarata ez, hogy értelme legyen a sok szaladgálásnak, mert ez az én feladatom, amelyet rám bízott.

Mint kire ilyen földet szabtak

Farkas Árpáddal, a Magyarország Babérkoszorúja díjjal kitüntetett költővel Czire Szabolcs főszerkesztő beszélgetett. Az interjú első részét közöljük.

• **Köszönöm, hogy fogadott! Ön-nel nagyon sok interjú készült, még interjú-kötet is, a költészetének és életművének minden részletét kielemezték azokban. Alaposan készültem, de most mégis elsősorban nem annyira a nagy költővel, hanem az emberrel szeretnék beszélgetni, azaz az emberrel, aki 1944-ben egy unitárius faluban, a Nyikó menti Siménfalván született.**

Nem szívesen adok interjút, a *Közlönnyel* kivételt tettem. Az ember újra és újra ugyanazt ismételteti. Ilyenkor joggal kérdezhetik, hogy hol maradnak az írások? Dumálni könnyű. Most a díj kapcsán mindenki megkeres, addig nem érdekeltem őket. Előbb-utóbb mindenki kap díjakat.

• **Azért ez nem volt kis díj, a Kossuth-díj után a legnagyobb szakmai elismertséget kifejező díj a Babérkoszorú. Mit jelent ez Önnek?**

Igen, úgy értékelem, ez szakmai díj, nem állami vagy politikai. Az Írószövetség már több éve előterjesztett minket Király Lászlóval. Sorba kell állni. Elhalálozási sorrendben vagy kiemelkedő alkotás esetén az illetőt előszedik. Nem érzem, hogy rászolgáltam volna babérokra. Annak idején dalmáciai kirándulásom alkalmával gyűjtöttem babérfák alatt babérleveleket, de másoktól nem vártam.

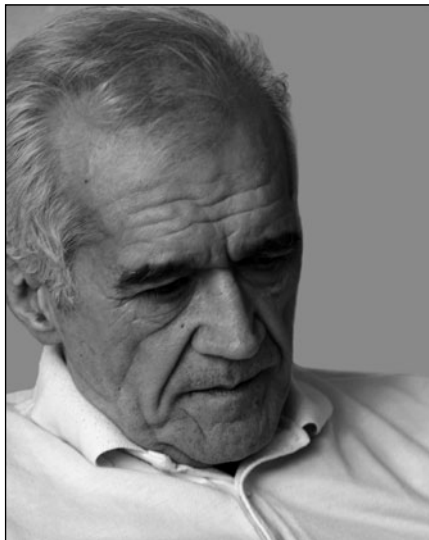
• **Amellett, hogy szerényen beszél a díjazásról, szavaiban – még mindig – sok irónia is van a rendszer iránt.**

Van. Az a helyzet, hogy a díjak óhatatlanul politikai hátszelet is kapnak. De ez esetben ezt nem is bánom.

• **Mert egy ma nem túl népszerű értékrendnek, a „nemzeti igényt**

hordozó” költészetnek az elismerése is egyben?

Igen. De a díjak mindig megosztóak. Az embert általa kategorizálják is. Most már ez nem zavar engem.

• **Korábban zavarta?**

Zavart volna, ha mindeniket elfogadom. Korábban a kettős állampolgársággal kapcsolatos szégyenteljes népszavazás után a Gyurcsány-kormány díjat ajánlott fel. Visszautasítottam. Igaz, hogy viselkedtem az elmúlt ötven évben, de semmiképpen sem azért dolgoztam, hogy végül egy olyan politikai erő, amely rágalmazó kampányhadjáratot indított az elsodort nemzetrezsek ellen, még ki is tüntessen. Úgyhogy nem volt nehéz visszautasítanom. De nehéz volt a következménye: jöttek egyes kollégák, hogy mióta várunk magyar állami kitüntetésekre, és ez a visszautasítás precedenst teremt...

• **Korábban többször is foglalkoztatta az irodalmi kanonizálás kérdése, el egészen addig, hogy kik és miként válnak akár tankönyvi kötelező olvasmányok. Ez a díj ebben a vonatkozásban is komoly jelzésértéket képvisel.**

Ennyire konkrétan, hogy tananyag, nem foglalkoztatott a kérdés. Az azonban sokkal inkább, hogy süllyedőben az a fajta irodalmi szemlélet, amely tudatosan kezeli az irodalom nemzetépítésben betöltött szerepét, és ha szóba kerül, manapság inkább fellengzősen beszélnek róla. Pedig a magyar nemzet formálódása – akárcsak a francia vagy a lengyel –, elválaszthatatlan irodalmától, Balassától Illyés Gyuláig, Nagy Lászlóig, és ennek a folyamtnak szerves részét képezték a népi írók is. Ebben természetesen mindig volt baloldaliság is. Ma nem tudják mindezt hová tenni. Nem is kellene tenni. Mert a baloldaliság ezen a szinten nem jelentett például keresztényellenességet, sőt annak lényegéhez kapcsolódott. Eszmei értelemben a legbaloldalibb egyház szerintem az unitárius egyház, mert mindig kihívóan a gyengébbek pártján állott. Ezért kész volt a létszámbeli kisebbséget vállalni. Ugyanakkor mindig volt benne egy mély nemzeti elkötelezettség is. Egyike a legkésőbb született egyházaknak, amely nagyon hamar, a vallásszabadság meghirdetésével, a leghumánusabb egyetemességre is törekedett.

• **Ha már ezt említi, tudna vallásához kapcsolódó gyerekkori élményét felidézni?**

Természetesen, a vakációkat ott-hon töltöttem, illetve a szentmiklósi és siménfalvi nagyszülőknél (egy kilométernyire egymástól a két falu), mindkét helyen eljártunk a mezőre és a templomba. Annyira tiszta, emberközeli volt az unitárius szertartás. Kisgyermekként értettünk, amit értettünk a beszédből, amely mindig egy bibliái alapra építve világos üzenetet fogalmazott meg. De legalább annyira fontos volt, ami istentisztelet

után történt. Összegyűltek az emberek a cinteremben, körülállták a lelkészt, és egy amolyan „kiszegzagyulást” tartottak. Megbeszéltek, hogy ki hova és mit vetett, hogy forogjon a vetésforgó, mit kellene a faluban kalákában megjavítani, mit tegyenek a közösségért. A lelkésznek kötelező volt ezeken a megbeszéléseken a legavatottabbnak lennie. Azonkívül a lelkész minden olyant elvégzett, amire a falunak kifele szüksége volt: a hatalommal való kapcsolattartást, a hivatali ügyeket. Tisztelték és szerették a lelkészt.

Visszanyúlóan a legrégebbi időkig, el egészen az 1950-es évekig, ezek a falvak a rendtartó székely falu életét éltek. Nem tudtak nagy lábón élni, nem is akartak. Most, ahogy néztem a telekkönyveket, felmenőim minden évben szalagszíjnyi parcellát hozzávásároltak földjükhez. Ahogyan később a tatarékbetétben gyűjtötték a pénzt, ezekben a rendtartó székely falvakban a föld volt a betét, amelynek a jövedelméből, „kamatjából” minden évben egy kicsit gyarapították a tőkét. Negyvenkilencben, amikor győztek a kommunisták, nagyon nagy erővel rontottak rá a falura. Szülőfalumnak két értelmiségije volt mindössze. A lelkészt meghurcolták, elkerült onnan, akkor kezdett Gellérd Imre beszolgáltatni. Apám volt a kántortanító, az iskola veszélyben volt, és hogy megtarthassa, beállt a pártba. Mindkét nagyapámat kuláklistázták, pedig nagyjából mindenkinek ugyanakkoracska földje volt, nyolchektárnyi. De teljesíteni kellett a kulákosítási kvótát. Apámat az ötvenes évek elején kizárták, később ugyan rehabilitálták, de én mint kulákfióka így maradtam ki minden mozgalomból, beleértve az egyházit is. Onnan kezdve kevesebbet jártam templomba. Későbbi, elemi és középiskolás éveimet Székelyudvarhelyen éltem meg.

• Hogyan emlékszik Gellérd Imrere?

Csodálatos prédikátor volt. Diákorom vakációiban hozzá jártam olvasni, óriási könyvtára volt. Nagyapám csak történelmi könyveket volt hajlandó olvasni, azt mondta, hogy a többi mese. Jókai is. Én is a történelmi olvasmányok felé vonzódtam, de sok mást is találtam Gellérd Imre könyvtárában. Csúnyán elbánt vele a hatalom. Most jelent meg kálváriájáról Judit lánya könyve *A kudarc áldásai*, igazán keresztényi címmel, érdemes volna mindenkinek elolvasnia.

• Később mennyire volt rálátása az egyházak tevékenységére, melyek szintén a „népsorsot vizsgálják”?

Induljunk ki a legegyszerűbb dologból, amit egy metaforába sűrítve megsúgott nekem nagyapám: azonkívül, hogy vasalt gúnyában és vasalt ingben megyünk a templomba, és kivasalt lélekkel jövünk haza, nagyon-nagyon kemény magvakkal bevetve élünk, de este a gazdagító nappalok után jut egy kis lelki nyújtózás, ha felfele is, előre is tekintünk. Ebben az egyház szerepe kiemelt, és az ünnepek is nagyon fontosak, mert miközben tágitják horizontunkat, a világ felé is nyitnak, és emlékeztetnek a legfontosabbakra. Az unitárius egyházi ünnepek az embertől indulnak, és bejárva a transzcendenciát, oda is térnek vissza.

• Visszaemlékezéseiben gyakran jelenik meg a nagyapa, mint akitől a fontos dolgokat megtanulta.

Öt-hat éves lehettem, amikor kérdeztem a nagyapámat: mi az, hogy unitárius, mi az, hogy egy az Isten? Azt mondja: látod ott azt a szekeret, amely megy felfelé a dombon? Az *egy az Isten* azt jelenti, hogy mi vagyunk a szekér, mi vagyunk a lovak, akik húzzák, és mi ülünk a bakon is, kik hajtják, mert mindenképpen fel akarunk jutni a domb tetejére. Ha nem vagyunk egyedek, ha nem vagyunk mind

együtt, ha nem egy irányban húzunk, akkor nem jutunk mi sehova. A három tényező, ami más-más alakban és elnevezésben jelenik meg más vallásokban, az unitáriusban mind együtt van. Egyszerre vagyunk a magunk urai is, Isten szolgálói is és az Ő nagy munkáját áhítattal csodálók is. Később annyi vallásellenes és -értelmező művet írtak, de nekem ez a földközeli, gyermeki felfogásra alkalmazott magyarázat mindeniknél többet jelentett.

• Egyszer azt mondta, hogy Isten és ember között a legrövidebb távolság a vers. Egy másik alkalommal pedig arról beszélt, hogy Tamási Árontól biztosan megértett egy dolgot, amit róla is kevesen tudtak: hogy addig nem ült papír elé, amíg meg nem borotválkozott, és fehér inget nem öltött, hogy ezzel is megtisztelje az írott szót. Mennyire léphető át ez a távolság fehér ingbe öltöztetett szóval?

A transzcendenciát nem konkrét, tapintható valamiben kell keresni, hanem éppen abban az elérhetetlennek tetszőben, amiért küzdesz. Mert igenis: küzdelem ez, semmiképp megállapodás. Amikor úgy döntöttem, hogy verssel foglalkozom, akkor egyben azt is megfogalmaztam magamnak, hogy ezt a kapcsolatot személyesen szeretném tartani, nem közvetítők által. Már amennyire egyáltalán lehet. Mert az egyszerű ember esetében úgy eltelik az idő azzal, hogy megkeresd a mindennapi kenyeret, hogy nem marad már idő a befelé figyelésre. Kellenek, bizony, a vasárnapok, hogy utánagondolj, miként cselekszel, vagy miként is veszel el a mindennapokban, a mindennapi utáni hajszában. A költészet is lehet templom: megvalósuló önelemzés.

Amikor ezt választottam, le kellett azonban mondanom egy dologról, aminek a szószéken helye lehet, de a költőnél, halandó földi lénynél nincs: arról, hogy jö-

vendülő ember legyenek, hogy fölfejtthessem az idő titkát. Senki civil ember nem mondhatja magáról, hogy ismerője e titoknak. Hogy birtokában van olyasminek, ami tulajdonképpen rajtunk kívüli erő. A történelem kerekének járását ismerve a magamfajta embernek nem nehéz állandó kételkedésben élnie. Soha bizonyosságban. Az egyszerű ember abban a bizonyosságban él, hogy Isten majd úgyis megsegít. Én nem érzem az unitárius vallás jellemzőjének ezt a passzív ráhagyatkozást. Hogy nélkülünk Isten elvégzi azt, ami csak velünk és általunk történhet meg.

• **Az imént transzcendenciát emlegetett, én inkább most egy másik fogalmat használnék: a mindennapiságban tetten ért szakralitást. Amikor otthon megtudták, hogy interjúra készülök Farkas Árpádhoz, mindenki lázba jött, mert mindenkinek megvan a maga kötődése. Az öcsém, aki a térséget sokat fotózza, és ugyanazt a mozdulatot keresi, ezt mondta: azt szereti a Farkas Árpád-versekben, hogy a porban is meglát valamilyen filozofikus magasztalatot, tetten tudja érni az egyszerű mozdulatban a szakralitást, a hétköznapiságban az emelkedettséget.**

Nagyon értően tapint rá. A versben mindig kell lennie valamiféle ösztönösnek. A világlátás a földtől indul. Az enyém mindig a földtől számított második nemzedékbéli ember viszonyulása volt.

• **Mégsem tájköltészet, mert a látás precíz metaforikus valóságérzékenysége mindig az emberi sorstérben nyer értelmet. Ahogy írja: „Gyökereim is nem annyira a tájba, inkább az arcokba kapaszkodnak, kötnek.” Arcokba, melyeket a történelem rajzol. Így lesz egy olyan hétköznapi cselekvés, mint a mosdás, szakrális tevékenység. De ezt**

megláttatni, ehhez költő kell. Gyerekkoromban valahányszor Énlakára mentünk, és a világháborúkat megjárt dédnagyapám az udvaron mosdáshoz fogott, Édesanyám azonnal rázendített az akkor még nem is tudtam ki írta prózaversre: Mikor az öreg emberek mosakodnak.

A kép természetesen megmaradt bennem gyermekkoromból, ahogy nagyapám törölközőt kötött derekára, majd derékig megmosakodott. Szinte szertartásszerű volt, ahogy még a szappant is mindig ugyanoda tette, külön kicsi székre a labor mellé.

• **A cinezett mosdótál mellé...**

Igen, mert ugye, nem dobtak el semmit. Fialat újságíró koromban készítettem egy riportot Dálnokon, Dózsa falujában egy első világháborúból hazatért öregemberrel. Bementem az udvarára vasárnap délelőtt, és ugyanaz a látvány fogadott. Annak a riportnak a felvezetőjéül írtam ezt a szöveget. Tehát nem is versnek szántam. Később, amikor Illyés Kinga elolvasta, ő mondta, hogy ez egy kész vers. Így vettem be a kötetbe. Mindig csodálkozom, amikor azzal találkozom, hogy egyik legsikerültebb versemnek tekintik. Csak egy olyan szövegnek szántam, amely a cikk felvezetőjéül elvisz a templomba, de vissza is visz majd a históriába. Abba a rettenetes huszadik századba, amelyből kikiabál egy kép, a siménfalvi nagyanyámé, akiket kilakoltattak, és aki, valahányszor egy repülőgép elhúzott a falu fölött, Sztálint szidalmazva rázva az öklét: „Az csinálta, az a hitvány gazember Sztálin!” Az csinált a szomszédokból hadifoglyot, az csinálta a háborút, vette el a földet.

• **Ezért csorognak százados esők alá a mosdóvíz cseppjeiből, és ezért tágul lövészárokká minden ráncuk (Üzenet). A historizmusra adott kötelező válasz a**

lázadás, amely ezt a költészetet végigkíséri? Gyakrabban említik ilyen összefüggésben a Másnapos ének (1969) vagy a Jegenyekör (1971) kötetek verseit. De még az olyan táj-miniatűr sorokban is érzek lázadást az idill mögött, mint ebben: „A hegyek alatt alszanak a falvak, / ráncos kis öklüket szájukba veszik.” (Fehérben) Mégis meglepőbb számomra a Nagyhatár zsoldárai lírai prózájának áhítattal telt soraiban lázadást érezek.

Máréfalva fölött balra van egy magas domb, és egy szekérút fut fel rajta lehetetlenül meredeken. Ez ihlette például a *Dűlőút* című prózaverset. Ebben szerepel ez a mondat: „Csak a kürtökből szívárogo fel füstként az élet a fenyvesek fölött ezüstlő ég pereméig, idelent elásva mind a süssanó salátaálmok, hagymafej-buzogányok, a karfiol agytekervényeiben bogárként nyüzsgölődő gondolat.” A karfiol látványként, mint a csupasz agy. Ezekből a képekből – legyen az egy kommandói favágó, egy karámban fogva tartott juhnyáj, legyen a legapróbb hétköznapi mozdulat -, mindig valami lázadáskényszer, tiltakozáskényszer gyűrűzik fel.

• **Korábban említette, hogy le kellett mondania arról, hogy jóseember legyen. Mégis nehéz költészetében nem felfedezni profetikusan momentumokat.**

Ha az ember valamit hosszasan művel, abban érzékei kifinomulnak, ismerve a történelmet, felismerhet, megsejthet bizonyos folyamatokat. Történetek ilyen véletlenek. 1969-ben írtam egy *Özönvíz* című verset. Egy év múlva, a '70-es árvízzel olyan aktuális lett, hogy főoldalon kellett közölni. Én a versben a román diktatúra mindent elmosó, megsemmisülésünkre uszuló áradatát metaforizáltam: „Dühöng az ár, s az ég alól / rongy falvak úsznak a mennybe fel. / A bárka késik valahol, / s a víz, a víz csak énekel.”

Nagy Ferenc (1916. június 30. – 2013. október 13.)

Hetvenöt év az egyház szolgálatában

RÜSZ-FOGARASI TIBOR

• Ez év június 30-án 100 éve született mindannyiunk Feri bácsija, aki sajnos immár októberben három éve lesz, hogy 97. életévében mint a Kárpát-medence legidősebb aktív lelkésze elment közülünk. „Nem tudok megállni- / mennem kell a sírig, /s no már még tovább is, / kikben lelkem izzik. /... írta 2001-ben – és úgy látom, érzem, hogy emlékét felidézni-felizzítani mindannyiunk számára öröm és hálaadás.

Van egy nagy iratgyűjtő borítékom, amelyre rá van írva: Nagy Ferenc, és körülbelül 20 éve gyűjtöttem bele a Feri bácsitól kapott verseket, énekeket. Megnéztem – tartalma megtalálható az internetes Nagy Ferenc-blogon, de számomra mégis oly értékes. Épp ily értékes az az „emlék-kincs csomag”, amit lelkemben őrzök, és amely meghatározza ma is gondolkodásomat, életemet. Hadd idézzek fel néhány emléket belőle.

„Jaj, de jó fiú, hogy bejutottál a teológiára, de ígérd meg, hogy amikor nyugdíjas leszel, hazaköltözzöl Segesvárra, hogy nekem is legyen végre egy nyugdíjas papom, aki néha helyettesítsen” – köszöntött Feri bácsi 1985-ben, amikor bejutottam az egyetemre.

A felvételi előtti időszakban egy kissé neheztelt rám, mert bár idejében megbeszéltük, hogy járok felkészítőre, eltekeregtem az időt, és olyan későn jelentem meg, hogy haragosan azt mondta, hogy ő nem foglalkozik velem. A drága felesége, Piroska néni, aki tökéletesen kiegészítette férjét, azt mondta, „hadd el Feri, majd készítem én”. Egy hét

alatt akkorát haladtunk az anyaggal, hogy Feri bácsi haragja megennyhült, és az énekelkészítőt hagyta meg csupán feleségének. Ketten gyúrtak engem két hétig (csak anyyim volt), majd a végén azt mondta huncut mosollyal – „*még bejutsz, s ha igen, püspök lesz belőled*”. Nyitottsága, megbocsátása, szolgáló, segítőkész szeretete, humora jó tanulság volt számomra.

Teológus éveim alatt mindig nagy szeretettel várt, kikérdezett, biztatott, irányított. Hatalmas olvasottsága, bölcsessége mindig arra sarkallt, hogy sokat olvassak, képezzem magam, énekeljek, tanuljak zenélni. Néha tesztelt is váratlan kérdésekkel: „*hol van a szél, amikor nem fúj?*”, és amikor kis gondolkodás után jól válaszoltam, mosolygó szemem láttam elégedettségét.

Sokat beszélt, tanított a lelkészi munkáról, a közösségről, amelynek lelke – mondta – a közmunka. Sárdon közmunkával javították egykor a templomot, festették a kazettás mennyezetet. Így kezdett épülni évtizedekkel később a fe-

héregyházi templom is. Lelkésztársait kapacitálva sok-sok közönségben oldottak meg számtalan problémát közmunkával. Amikor fogyott a kedv, rázendítettek egy-egy énekre, és már vitte is őket a lélek. Segesváron mindig erre hívta, biztatta híveit, a rendszerváltás után közmunkás ingyenes orvosi ellátást is szervezett a lelkészi hivatalban.

Tanultam abból is tőle, ahogyan tartotta az alma-, s ha nem volt, tejtermék-hétfőket, amikor, lehetett bármilyen rendezvény, kitartóan csak almát avagy tejterméket evett, és így ápolta a lelke templomát.

Példát mutatott mindannyiunknak azáltal is, hogy nem volt olyan unitárius rendezvény, amelyről hiányzott volna még nyolcvanas éveiben sem, ott volt mindig Szejkén, Déván, lelkésztalálkozókon, minden unitárius rendezvényen, és mindig megajándékozott verseivel, énekeivel, történeteivel.

Egyik legtanulságosabb emlékem az, amikor már lelkészként hallottam a hírt, hogy Feri bácsit, aki biciklivel közlekedett nyolcvan-valahány évesen, elütötte egy autó, nagyon összetört, nem biztos, hogy megmarad. Feleségemmel Segesvárra utaztunk, és elmentünk a kórházba, hogy talán lássuk még egyszer életben. Elkeseredetten, hatalmas gombóccal a torkomon azon törtem az úton a fejemet, hogy mivel is vigasztalhatnám. Néhány törött bordával, teljesen összepotyoltan, hatalmas fájdalommal is küszködve végül

Feri bácsi vigasztalt meg minket, ugyanis félórás látogatásunk alatt folyt belőle a humor, az életkedv.

Ezzel a hatalmas életerővel és akarattal tudta néhány év múlva is összeszedni magát egy agyvérzés után, hogy haláláig szolgálhassa Isten szeretet-országát a kicsiny sárdi közösségben.

Most pályafutását szeretném feleleveníteni röviden, dióhéjban.

Segesváron, e szász, magyar, román lakta városban született, járt iskolába, érettségizett. A város lelkülete, hangulata meghatározó volt a mindhárom nyelvet megtanuló ifjú számára, aki édesapja nyomdokaiba lépve beiratkozott a teológiára.

Utolsó éves teológusként szervezte Kolozsvár külvárosában az Írisz-telepi közösséget, amelynek lelkésze lett 1938-ban, az egyetem elvégzése után. Hat évig szolgált itt, ahol gyülekezetet és templomot épít és a proletárok papjaként az Is-

ten által teremtett világ csodálatos voltáról, Isten szeretetéről, az élet szépségéről prédikál örömmel. 1940-ben feleségül vette a zeneakadémiai hallgató papleányt, Báró Piroskát, és a jó Isten négy gyermekkel áldotta meg házasságukat.

1945-ben a Homoród menti Recsenyédre hívják, ahol a feleségével együtt nagy odaadással szervezi a kis közösség művelődési életét is. 1953-ban a segesvári gyülekezet meghívására tér vissza szülővárosába, ahol édesapját, Nagy Bélát váltotta fel. Feleségével együtt 44 éven keresztül, 1997-ig szolgált a közösséget nyugdíjba vonulásáig, és közben szervezte a fehéregyházi leányegyházközösséget is, ahol utolsó szolgálati éveiben templomot építtetett.

Szintén 1953-ban elvállalta a püspök kérésére a kis kükküllősárdi közösség lelkészi állását is azzal a fogadalommal, hogy minden vasárnap istentiszteletet tart, amely-

nek több mint 60 évig tett eleget. Amikor 1972-ben egy évet Angliában töltött tanulmányúton, leginkább az aggasztotta, hogy Sárdon ki fogja helyettesíteni.

Szolgálatáért, amelyet hittel, töretlen lendülettel, kitartással és hűséggel végzett, 2012. szeptember 23-án megkapta a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését. Nem véletlenül, ugyanis 75 évi szolgálatával gazdaggá tette családját és gyülekezeteit, de az erdélyi unitárius közösség életét is. Sokoldalú tehetségként verseivel, dalival, festményeivel a tiszta jézusi szeretet-szolgálattal, hitderűvel és bölcsességgel beleoltotta magát az erdélyi unitárius lelkületbe.

Drága Feri bácsi – köszönjük Neked, és nem felejtünk: „míg a szívünkben dal fakad, mindig süt a nap” – de azt sem: „Ez a mi kis templomunk, / hol hitünkön dolgozunk, / hol a földre száll az ég, / Istenem de szép, Istenem de szép.”

A lelkészi sokoldalúság iskolapéldája

Ha az unitáriusoknak lenne rekord könyve, akkor benne lenne Ferencz József püspök, aki fél évszázadon át állt az egyháza élén, id. Báró József – Nagy Ferenc apósa –, aki közel 70 évet paposkodott, s maga Nagy Ferenc is, aki tudtommal szintén rekordot döntött az egyházszolgálatban.

Nagy Ferenc sokrétűsége ismert. Mindenből volt benne: költő, festő, komponista s több nyelvet beszélő prédikátor. Ezen adottságait sokan már életében méltatták. De ő a humorában is rendhagyó volt. Írtam már a mindenki Feri bácsijáról, de most a születésének 100. évfordulója kapcsán a segesvári állomásról képzeletben belépek a parókia kapuján, s hallom, midőn azt mondja: „Jó, hogy jöttél, gyere, hallgasd meg, hogy Csajkovszkij milyen szép zenét csinált a versemrel!” Hallgattam, midőn a

zongora mellől hamiskásan rám-rám nézett, s én nem is titkoltam meghatódottságomat, hiszen a korbeltől távolság okán versecskái-énekei töltötték be szeretetiskolás korom tananyagának a jó felét. Örvendek, hogy idehaza találtam, s két vonat között jó a helyem itt – mondtam magamban.

Máskor két vonat között a parókián: zárva. Kopogtatok. – Ki az? – Farkas – mondom halkan. Na jó, bejöhet, mert itt Piroska. Kedves mosolyával helyet kínál Nagy Ferenc felesége – leül a Farkas. – Ferenc hol van? – kérdezem. – Valahol fenn a várban fest, s ha jól körülnézel, ott megtalálod. S hogy legyek a Károli stílusában: Úgy lőn.

Nagy Ferenc recsenyédi pap korában a Homoród menti Szószéki Munkaközösség egyik alapító és oszlopos tagja volt. Egymást megénekelték-verselték a lelkészek, s valamelyik Nagy Feriről azt írta, hogy „olyan, mint egy ízletes kecske, kinek fecsegése is csemege”.

Megtapasztaltam, megtapasztaltuk határtalan szellemességét, ki azt mondta a papi megmozdulások ebédjeinek kezdőleveséről, hogy „ezektől egyetlen jó dolgot tanultunk, s az is csorba”. A javadalmaink kiosztásának napját pedig fizetésfosztásnak nevezte.

Főszámvevő korombéli telefonbeszélgetésünk: – Hogy vagy? – kérdezi Segesváron. – Köszönöm, jól – válaszolom. – Na, az nem baj... – majd jött a tulajdonképpeni témája a beszélgetésünknek.

Olyan is volt, hogy Segesvár végében együtt stopoltunk alkalmi autóra várva, s közben felmondta nekem Villon Nagy testamentumát.

Kiss Zoltán hajdani kövendi lelkész kibúcsúzóján valaki a pohárköszöntőjében azt mondta, hogy nem „kis” Zoltántól köszönünk el, mert ő a neve ellenére a híveinek „nagy” Zoltánja volt – mire Feri bácsi halkan megjegyezte, hogy: „e logika mentén az én kibúcsúzó-

mon félfő, hogy »kis« Ferenc leszek.” Hát, nem lett!

Az a sokrétű talentum, mellyel a jó Isten felruházta, párját ritkítja, s ilyen energiával rendelkező munkása az Isten igája hordozásának ritkán terem. Ő mindenütt megjelent, s hajlott korában is érdemes volt odafigyelni minden mozdulataira, szavára.

Segesvár unitárius konglomerátuma a keze alatt egységbe elegyült, és a gyülekezet a templomot építő édesapja szószékére emelte. Kell-e ennél nagyobb megtiszteltetés? Küküllősárd és Fehéregyháza népe pedig kopjafával tisztelgett emléke előtt. A kolozsvári Íriszi gyülekezet ma is emléket őrzi mint gyülekezetszervező lelkészének.

Érzem, hogy ha valakinek kijár a „jól vagyon, jó és hű szolgám...”, akkor ez Nagy Ferenc, akinek már életében borítékolta a jó Isten. Legyen áldott az emléke. Mi pedig, akik még élünk, tisztelegve lépünk ki a parókia kapuján, mert érkezhetsz a vonat, s menni kell! Nagy Ferenc s a háza tája pedig mindig vár.

FARKAS DÉNES

Egyházunk egyik legnagyobb jótevője, Augusztinovics Pál

Udvarhely megyében, Szentábrahámon született 1763-ban. Elemi iskolai tanulmányait a szomszédos Kissolymos akkori iskolájában kezdte, ahová a távoli helyekről is elvitték a szülők a tanulni vágyó gyermekeiket. Augusztinovics egész életében hálával gondolt a község iskolájára meg a falura. Innen a kolozsvári főgimnáziumba került, amelyet kitűnő eredménnyel végzett el. Tanuló korában szorgalma, tisztaság- és rendszeretete által is kitűnt, mely szép tulajdonságai egész életén végig kísérték.

Édesapja kívánságára, aki pap volt, tanítói pályára lépett, de amikor a kissolymosi iskolához akarták tanítónak kinevezni, arra hivatkozott, hogy nem tud jól énekelni, ezért olyan állást, amelyet nem tud kellően betölteni, nem fogadhat el. Ezzel kilépett az iskola kötelékéből, és egy bizonytalan jövővel nézett szembe, mert a születől anyagi támogatást nem várhatott – apja szűkös jövedelmét a család fenntartására és a három kisebb testvérének nevelésére kellett fordítani. De erős akarattal legyőzte a nehéz akadályokat. Jogi pályára ment, ahol amíg tanult, kisebb hivatalokat vállalt, magántanítósággal is foglalkozott, hogy magát fenntarthassa. Az unitárius egyházhoz is fordult anyagi támogatásért, amely 20 aranykoroná-

val segítette a jóra való ifjút, amíg sikerült az ügyvédi vizsgát letennie. Azonban mégsem ügyvéd lett, hanem Bécsbe ment, ahol az erdélyi ügyek intézésére egy külön irodát szerveztek, melyet kancelláriának neveztek. Itt először segédügyvivő, akkori megnevezése szerint ágens, majd rendes udvari ágenssé vált. E hivatal elfoglalásával jövője meg volt alapozva, amit Isten és saját szorgalmának, tudásának és

becsületének köszönhetett. Soha semmit elhamarkodva nem cselekedett, minden tetteinek számolt a következményeivel, s így erényei által köztiszteletet és közmegbecsülést szerzett magának. 30 évig viselte Bécsben az ágensi hivatalt, amely idő alatt nemcsak magának, de a hivatalnak is tekintélyt szerzett.

Pontos és lelkiismeretes munkásságával kiérdemelte, hogy Bécsből az erdélyi királyi táblához ítélőmesternek, 10 év múlva pedig

az erdélyi főszámvevőség elnökének nevezték ki. Ezzel az egyszerű papi fiú az ország egyik legelőkelőbb állásába jutott, olyan hivatalba, ahová előtte hosszú időn keresztül unitárius embert nem engedtek. Sajnos e hivatalt nem foglalta el, mert 1837-ben meghalt.

Élete folytán nem feledte el az otthont, a szülőket, a szegény rokonait, az egyházat és iskolát. Édesanyját és szegény rokonait anyagilag mindvégig támogatta. De különösen hálás volt az egyház és iskola iránt. Az egyház, élete vége felé, a legnagyobb kitüntetésben részesítette, főgondnoknak választotta meg. Az ifjúságot nem csak jó tanácsaival látta el, hanem anyagilag is segítette. Egyháza és annak ifjúsága iránt a legnagyobb jót végrendeletével tette. Mivel családja nem volt, összes vagyonát, ami a Nagyszeben mellett fekvő Ladamason egy szép birtokból és értékpapírokból állott 120 000 forint értékben, az unitárius egyháznak hagyta, mely jó ideig az egyház legfőbb jövedelmi forrása lett. Így fizette vissza Augusztinovics Pál az egyháznak azt a húsz aranyat, amit tanulmányai folytatására kért volt.

Végrendelete szerint földi maradványait a kissolymosi temetőben helyezték örök nyugalomra, mely falunak iskolája az ő nevét viseli a rendszerváltás óta. Az iskola közössége minden évben megkoszorúzza sírját, hogy emléke éljen az utókorban is.

GÁLFALVI GÁBOR

Shakirov Sebestyén festőművész és az Unitárius Egyház kapcsolatai

BORDÁS BEÁTA

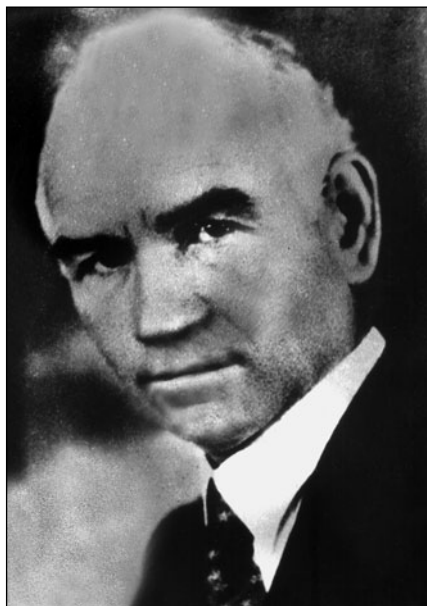
• A különös életutat bejárt, orosz-tatár származású, de erdélyivé és unitáriussá lett festőművész ötven éve, 1966. április 23-án halt meg Nagybányán – a városban, ahol festővé képezte magát, s ahol 1929-ben végleg le is telepedett. Kazánban (Kazany), Tatár föld fővárosában, a Volga második legnagyobb kikötővárosában született 1893-ban. Ortodox vallású családja textilkereskedéssel foglalkozott, de az ifjú Shakirov más pályára vágyott, hiszen őt a rajzolás és az olvasmányok érdekelték. Bár családja ellenezte, 1913-ban mégis elkezdte művészeti tanulmányait a szülővárosában.

Az első világháború azonban megfiúsította a festőművészi karrieréről szóló álmait: 1914-ben, saját szavaival élve, őt is „gyilkolónak” vitték az orosz hadseregbe. Két év múlva a galíciai csataterén fogságba esett, s egy Bécs melletti fogolytáborba hurcolták. A tábori éhség és az unalom elől menekvést keresve 1916 végén sikerült becsempésznie magát egy Erdélybe induló munkás-osztagba. Így került tíz társával együtt a Tövis melletti Diódra, ahol a foglyokat mezei munkára osztották be Vincenti Miksa birtokos gazdaságában. Erre az időszakra, különösen az általa oly megkedvelt kaszálásra, szívesen emlékezett vissza a Kelemen Lajoshoz írt leveleiben. (A levelek Kelemen Lajos hagyatékában találhatóak meg, amelyet a Román Állami Levéltár Kolozs Megyei Igazgatósága őriz.)

Érdekes, hogy írásaiban sosem említette meg, miszerint Tövisen feleségül vett egy román nőt, akitől hamarosan elvált, és azt sem, hogy abban az időben ismerkedett meg Gruzda János festővel, akitől a nagybányai festőkolóniáról is hall-

hatott egyet s mást. Arról is csak Murádin Jenő 2013-ban megjelent tanulmányából értesülünk, hogy Shakirov 1918-ban a nagybányai állami bányáknál is dolgozott, és szinte mindennapos vendég volt az ottani művésztelepen.

Az impériumváltás után már

nem volt többé fogoly, és fontos döntésre kényszerült: hazamegy a zavargásokkal teli Oroszországba, ahol felmenői már meghaltak, vagy megpróbál új életet kezdeni. Időközben már megtanult románul és magyarul, a messzi szülőföldre pedig kockázatos, bizonytalan út vezetett – így a maradást választotta. Emigránsként, rendes útlevelel Erdélyben maradt, foglalkozás után nézett, és 1920 őszén festészeti tanulmányútra indult – pár hónapig Kolozsvárra, majd utána Thorma János iskolájába, Nagybányára. Saját elmondása szerint 1920 és 1925 között ideje legnagyobb részét a Zazar-parti városban töltötte, s Thorma mester legkedvesebb tanítványai közé tartozott. Egy 1928-as levelében így vallott erről az időszakról: „Én

úgy érzem hogy, akkor még nem álltam egészen saját lábamon, a képeimen még hiányzott valami egyéniség, és hiányzott a határozott merész vonás, és a rajz tökéletesség. (...) Azóta már azokat a hiányokat további tanulmány és erős önkritika útján legyőztem.” Ebből az időszakból, 1924-ből származik az a *Női portré*, amely a kolozsvári Unitárius Püspökség tulajdonában található. Modelljét, egy egyszerű ruhákba öltözött fiatal nőt, semleges háttér előtt, lágy ecsetvonásokkal ábrázolta. A ruházat és a háttér megfestésére használt hideg tónusú színekkel szemben az arcot vöröses-sárgás árnyalatokkal jelenítette meg.

Az 1920-as évek első felében valószínűleg csak nyaranta tartózkodott Nagybányán, egyébként Tövisen élt, s az ország különböző pontjain volt kiállítása. Először Kolozsváron mutatkozott be, 1925-ben, amikor az Építő Iparosok Otthonának nagytermében 50 festményt állított ki: Maros menti és nagybányai tájakat, cigány témájú képeket. A „nagyon jó erkölcsi és elég jó anyagi sikerrel” végződő kiállítást újabbak követték, például Aradon (1926 elején), Brassóban (1927), Temesváron és Nagyváradon (1928), Bukarestben (1931). 1927 tavaszán több mint egy évre a Zsil-völgyébe költözött, Petrozsényben és Lupényben lakott. Itt készültek a bányászok küzdelmes életéből vett figurális ábrázolások, és az ottani lenyűgöző, vad táj ihlette kompozíciók. Ezután Temesvár következett, ahol jórészt portréfestéssel foglalkozott. Itt majdnem egy évig lakott, időközben másfél hónapot a dunai Adakaleh szigeten kirándult és festett. Temesváron ismerhette meg az unitárius vallású Labina Mária

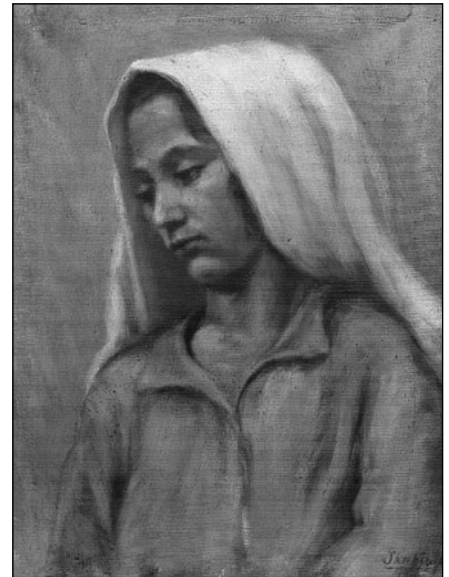
(1897–1973) tisztviselőt, akit 1929 tavaszán feleségül vett, és annak szülővárosában, Nagybányán telepedtek le. Ott bontakozott ki a munkássága, 1934-ben a Nagybányai Festők Társaságának tisztagjává választották, 1935-ben pedig saját műtermet is kapott a művésztelepen. Shakirov festményei szétszóródtak, a néhány interneten keringő alkotáson kívül alig ismerünk néhányat, így a művész munkásságát átfogóan nem értékelhetjük.

Ismertebb alkotásai jórészt nagybányai és környékbeli tájakat ábrázolnak, ezek megjelenítésére évszaktól függetlenül napban fürdő, élénk színeket, telített zöldeket, néha egy-egy mélylila árnyalatot használt.

Shakirov jegyese és olvasmányai révén ismerkedett meg az unitárius vallással, saját elmondása szerint belső lelki kényszerből és teljes meggyőződésből tért át erre a hitre.

Nagyon foglalkoztatta Dávid Ferenc élete, így elzarándokolt Déva várához, ahol a püspök celláját és a vár környékét számtalan vásznon megörökítette. Az első ilyen képei valószínűleg a Dávid Ferenc halálának 350. évforduló-

jára szervezett emlékünnepélyhez kapcsolódtak. 1929 novemberében hat „alkalmi”, Dévához kapcsolódó színes olajfestményt állított ki a kolozsvári unitárius kollégium egyik tantermében. Ezek közül kettőt az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa és Theológiai Akadémiája szerzett meg. Egy hónappal később, karácsony első napján az unitárius püspök megnyitotta Shakirov egy újabb kiállítását, amely a kollégium egyik első emeleti termében, a díszterem szomszédságában kapott helyet. Az 54 festményt felsorakoztató kiállítás középpontjában egy figurális kompozíció állt: a tordai országgyűlésről visszatért Dávid Ferencet ábrázolta, aki a nagy kerek kőről Kolozsvár népéhez beszél. Ezt színeket tobzódó dévai tájképek környékezték, közöttük egy „hatalmas kettős falszakasznak sikerült képe, mely pompás világításproblémát old meg” – írta beszámolójában Kelemen Lajos. A nagyon rossz állapotban lévő, Dávid Ferenc prédikációját ábrázoló kép ma is megtalálható az Egyház gyűjteményében. A „sikerült kép” pedig nem lehet más, mint a gyűjtemény egy másik darabja, egy meglepően élénk színtársításokkal megfes-

Női portré (1924)

tett, meleg, levegős tájkép. Az olajfestmény szűk kivágatban ábrázolja a vár romjait. A kiállításon szereplő színgazdag táj- és életképek Déván kívül a Zsil-völgyéből és Nagybánya vidékéről nyújtottak ízelítőt, de volt köztük női félakt, férfigurák, s az *Ima a tárna előtt* című drámai kompozíció is.

1938. április 17–25. között Shakirov 38 alkotását mutatta be a kolozsvári unitárius kollégiumban. A kétnyelvű, a művek címeit felsoroló katalógus alapján legalább féltucat Dévához kapcsolódó tájképet, életképeket (*Cigány-idill*, *Mosónők*, *Orosz falu*), egyalakos kompozíciókat (*Tanulmányfej*, *Pihenő modell*, *Akt-tanulmány*) állított ki, de köztük volt egy önarcképe és az *Ima a tárna előtt* is. Nem tudni, hogy az unitárius egyház ezekből a művekből is vásárolt-e, ugyanis a Képviselő Tanács korabeli jegyzőkönyveinek tárgymutatóiban ennek nincs nyoma. A három említett festményen kívül csupán még egy, a dévai várhegyet s az alatta elterülő várost ábrázoló tájképet ismerjük a Püspökség gyűjteményéből. Könnyen elképzelhető azonban, hogy a három kiállítás után ennél jóval több Shakirov-alkotás került a kolozsvári unitárius kollégium vagy a Püspökség tulajdonába, de ezek sorsa egyelőre nem ismert.

Déva vára (1929)

(A festményeket Molnár Lehel fényképezte)

Székelyföld leporolt gyöngyszeme

DEMETER SÁNDOR LÓRÁND

• Székelyderzs az a hely, ahol a történelem együtt él a faluval. Amikor a Székelyderzsi Unitárius Egyházközség és a CIVITAS Alapítvány a Polgári Társadalomért útjára indította az UNESCO vártemplomok Erdélyben – nyitott kapuk a kulturális örökség megismeréséhez és védelméhez elnevezésű projektjét, azt ennek a jövőképeknek a szem előtt tartásával tette. Közel két év felkészülés és tizenegy hónap megfeszített munka után a történeteket röviden így lehet összefoglalni: Ez a projekt a szász és a székely kultúra, a Német Evangélikus és a Magyar Unitárius Egyház közötti párbeszédre kínált és kínál lehetőséget. A támogatókon keresztül (Norvégia, Liechtenstein, Izland) ebbe a párbeszédbe bekapcsolódott az európaiság, a pályázat kiírója (Romániai Művelődési Minisztérium) által az ország, a templomhoz való ragaszkodással pedig Székelyderzs és az unitárius gyülekezet. A megvalósítás szépen odasimult az egyházközség álmához, hogy hittel, családdal, munkával egészséges gyülekezeti életet éljen. Orbán Árpád, a CIVITAS udvarhelyi igazgatója, a derzsi keblitanács tagja szerint: „leporoltuk Székelyföld egyik gyöngyszemét, amit most a világ figyelmébe ajánlunk.”

Március végén a projektzáró sajtókonferencián a média, az egyház és a közélet jeles képviselőinek jelenlétében – a vállalt szellemiségnek megfelelően magyar, román, német nyelven – került sor a megvalósított célkitűzések kiértékelésére:

1. Pál Péter és Kiss Lóránd restaurátorok vezetésével a székelyderzsi unitárius vártemplom közel hatszáz éves falképei olyan színekben és formában pompáznak, ahogyan utoljára az 1400-as évek végi átépítéskor és lemeszeléskor láthatták őket. A magyar kultúrkinccs gazdagításához ezzel járul hozzá a derzsi gyülekezet.

2. Tövissi Zsolt építész tervei alapján a várkerítésben múzeumi jellegű kiállítás készült, szem előtt tartva és megbecsülve a gabona- és szalonnatárolás élő örökségét, nem rombolva a vártemplom műemlék-arculatát. A gabonatarló hambárok labirintusszerű elhelyezése lehetőséget adott arra, hogy a belépő, elindulva a hambárok között, apró kiállítás-szigeteken a székelyudvarhelyi Kováts Napfényműterem közel nyolcvanezres archívumából válogatott negyven fotó által a település képi múltjába is betekinthessen. A tematikusan válogatott és elhelyezett képek néprajzi kiállításokhoz kapcsolódnak. A női bástyában a székelyderzsi női viselet képi örökségét kiegészíti a viselet elkészítéséhez szükséges restaurált tárgyak bemutatója. A kulturális bástyában kialakított derzsi szobában a viseletváltozatok, a derzsi festett bútor, a szobaberendezések szintén a falakon elhelyezett régi

képekkel válnak teljessé, és a mezőgazdaságban használatos eszközöket, a susztersarkot, a kis háziműhely használatát is fényképek teszik élővé. A kiállítás emléket állít a világháborúk áldozatainak, elkobozott és lebontott ingatlanoknak, és a második bécsi döntés során kialakult, Derzs határában húzódó, rossz emlékkü román–magyar határhelyzetnek is. A tárgyakról és képekről négynyelvű táblák szolgáltatnak információt.

Szabó Károly felvétele

3. Erdélyi vártemplomos falvak néven az UNESCO-világörökség listán hét település szerepel: Kelnek, Nagybaromlak, Berethalom, Szászkezd, Székelyderzs, Szászfehéregyháza és Prázmár. Ezek közös népszerűsítéséhez négy nyelven (magyar, román, angol, német), több szerző bevonásával hiánypótló kiskönyv készült, amely tartalmazza a szász és székely kultúra, az evangélikus és unitárius vallás bemutatását, leírást ad mindenik vártemplomról, feltünteti a látogatási időpontokat, kapcsolatszemélyeket, szálláshelyeket és az ajánlott programokat. A kiadvány mellé Gyöngyössy János terve és színes grafikái alapján zsebtérkép tartozik, amely térkép 1,5×1,5 méteres pannó formájában is elkészült, és ezek a hét vártemplom mindenikénél megtalálhatók. Derzsben ezek mellett érintőképernyős pultról is lehet informálódni, és dokumentumfilmeket is lehet nézni.

4. Székelyderzs és környéke turisztikai vonzerejének növelése is szerepelt a megfogalmazott célok között. Ennek teljesítéséhez készült egy adattár a derzsi szálláshelyekről, amely a népszerűsítő kiadványokban is helyet kapott. A www.1419.ro honlapon négy nyelven követhető nyomon a templom, a falu és a gyülekezet élete. A megyei és országutak mentén a derzsi világörökséget jelző irányító táblák segítik a közlekedést. Emellett egy hosszabb és egy rövidebb népszerűsítő kisfilm is készült.

A záró sajtókonferencián a média képviselőinek jelenlétében a megvalósítást méltatta és a vártemplomok közötti párbeszédet köszöntötte Kolumbán Gábor, a CIVITAS elnöke, dr. Zsigmond Barna Pál főkonzul, dr. Ștefan Magnus Cosoroabă lelkész, egyetemi docens a Német Evangélikus Egyház képviseletében; Iosefina Postăvaru az Institutul Național al Patri-

moniului képviseletében; Tövissi Zsolt építész-tervező; Fülöp Otília, Hargita Megye főépítésze és Furu Árpád előadó-tanácsos a MUE képviseletében. Az egyházközség részéről a fiatalok háromnyelvű vers- és népdal-összeállítással kedveskedtek, a Kornis Kata Asszonykórus kórusműveket adott elő. Az esemény a kiállítások megtekintésével és díszebéddel zárult.

A rád bízott drága kincset őrizd meg

Áldozcsütörtököt és pünkösdöt, a két keresztény ünnepünket hídként összekötő vasárnapon, május 8-án került sor a konfirmációra ebben az esztendőben a Marosvásárhely-Kövesdombi unitárius templomban. Ünnepe az ünnepek között. Hiszen nincsen talán szebb ünnepe egy keresztény gyülekezetnek a konfirmációnál, amikor az egyházi értelemben véve nagykorúságba lépett új egyházközségi tagok Isten, szeretteik és a gyülekezet színe előtt hitükről vallást tesznek, és az első úrvacsoravétel által az egyházközség önálló tagjaivá válnak.

A kövesdombi unitárius templomban 13 ifjú ember konfirmált, tíz lány és három fiú. Velük és általuk gazdagodott és erősödött az egyházközség, amely tíz évvel ezelőtt kezdte el élni önálló életét. A tíz évvel ezelőtt felszentelt kövesdombi unitárius templomban a kilencedik csoport konfirmált az idén.

A tizedik évforduló jelentős mérföldkő az egyházközség életében, amelyet ebben az esztendőben méltóképpen készül megünnepelni. A tíz év során az egyházközség fokozatosan építette, szépítette templomát és annak környezetét, és a külső építkezés mellett a belső, lelki, gyülekezeti építkezés is állandó volt.

A templomszentelés tizedik évfordulójára az egyházközség egyik nagy álma is megvalósult. Sikerült a Bethlen Gábor Alapítványtól nyert pályázatból híveink és más felekezeti támogatóink segítségével egy új elektromos orgonát beszerezni, mely a gyülekezeti éneklést kiteljesíti, és templomépítésünket megkoronázza. Ez év adventjében a templomszentelés tízéves évfordulója mellett új orgonánkat is készülünk felszentelni.

Köszönjük a kapott anyagi támogatást a budapesti székhelyű Bethlen Gábor Alapítványnak és minden

kedves testvérünknek, aki egyházközségi álmunk megvalósulásában a segítségünkre volt.

Május 8-án, konfirmáló testvéreink befogadása alkalmával a harangok mellett az új orgona is megszólalt. A templomszentelés tizedik évfordulója emlékére a hagyományos konfirmációi emléklap mellett egyházközségünk egy másik emléklapot is adományozott a frissen konfirmált ifjaknak. Az emléklap köze-

pén a templom látható, alatta pedig Pál apostol Timótheushoz írt II. levele első részének 14. verse olvasható: „A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.”

Adja a gondviselő Isten, hogy konfirmált ifjaink számára lehessen mindig drága kincs a hit, a gyülekezet, a templom, amelyet szeretni, őrizni és védelmezni áldott, szent feladat.

KECSKÉS CSABA

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Nyári húsvét

A lelkész nyári gyakorlatra fogadott egy teológust, aki derekas éneknek a 131. számút választotta. Az augusztusi vasárnapon a hívek átéléssel énekelték: „Haj-

nal mosolyg az éj után...”. De a második szakasz némi mosolygást váltott ki: „húsvét van, ének zengedez...” A lelkész az istentisztelet végén így szólt: – Ha van kellő ámbiciód, akkor fejezzük be egy szép karácsonyi énekkel!

FARKAS DÉNES

„...és kétszeresen visszaadá az Úr Jóbnak mindazt, amije volt” (Jób 42,10)

Veszteségeink feldolgozása

KOVÁCS ISTVÁN

• *Veszteségeink ajándéka* címmel tartott előadást a sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközség tanácstermében Sánta Edit lelki-gondozó és Nagy Enikő mentálhigiénés szakember, akik az egyház új közösségi termében vezetnek gyászfeldolgozó csoportokat. Előadásukban a veszteségekről, a gyerekek gyászáról, a gyászfolyamat szakaszairól, a gyászmunka ajándékairól beszéltek a közönségnek. Az előadás végén a résztvevők visszajelzéseikben saját gyással kapcsolatos élményeiket elevenítették fel. Egy fiatal nő a gyász megélésének a nehézségéről számolt be, hiszen manapság a társadalom, a környezet elvárja, hogy úgy éljen tovább a gyászoló, mintha mi sem történt volna. Egy középkorú hölgy a nagymamáját elevenítette fel, aki a 30-as éveiben maradt özvegyen, ám többet soha nem vetette le a gyászruháját. Szó esett a rítusok és a közösség megtartó erejének a fontosságáról, s bár napjainkban a gyász nem tartozik a legnépszerűbb témák közé, talán újra bebizonyosodott, hogy beszélni kell róla.

Milyen ajándéka lehet egy veszteségnek? – kérdezhetnénk magunktól. Mi szükség lenne veszteségeinkkel foglalkozni? Ha szétnézünk, körülöttünk minden a szépség, az egészség, a fiatalság, a siker diadalát hirdeti. Erről szólnak a reklámok, ez a munkaadó elvárása, erre épül egy egész termékipar. Mihez kezdünk azonban egy ilyen világban a veszteségeinkkel, amelyek kéretlenül és könyörtelenül robbannak be az életünkbe, szétrombolva önértékelésünket, öszszetörve a világról alkotott képünket? Hiszen számos „apró halál” fémjelezheti életünket. Egy kapcsolat vége, egy könyörtelen diagnózis képében érkező betegség, munkahelyünk elvesztése, célja-

ink, álmaink megsemmisülése mind olyan veszteségek, amelyek bármikor bekövetkezhetnek. Veszteségeinket egyre nehezebben tűrjük meg az életünkben, nem engedjük meg magunknak sem, másoknak sem a gyászt, igyekszünk minél hamarabb elfelejteni, túllenni rajtuk. Ez a megkerülő magatartás azonban rányomja bélyegét kapcsolatainkra, lelki fejlődésünkre, alkotókészségünk kibontakoztatására. És egyre tragikusabbá teszi találkozásunkat a végleges veszteséggel, a halállal, hiszen „minden búcsú a halált gyakorolja.” (Richard Rohr)

Rítusaink, amelyek nem is olyan régen még fogódzót nyújtottak, segítettek a halál elfogadását, kiüresedtek, kikopófélben vannak. Öreg, beteg hozzátartozóink sok esetben magukra hagyva halnak meg kórházakban, idegenek között. Mi pedig tétován állunk, nem tudjuk, hogyan beszélhetnénk velük a hamarosan bekövetkező halálról, s bár mindannyian tudjuk, hogy közeleg a vég, a súlyos titok elválaszt, mindenki egyedül marad gyászával. Nem sikerül elbúcsúzni, kimondani azt, amit talán sohasem mondtunk ki egymásnak, nem tudunk osztozni egymás fájdalomban.

A haldoklóhoz hasonlóan sok esetben magára hagyjuk a gyászolót is. Néhány jól bevált klisémondaton kívül nemigen tudunk mit mondani: „Légy erős!”, „Az idő mindent megold.”, „Az élet megy tovább!” – mondjuk, bagatellizálva a helyzetet. Pedig jól tudjuk, hogy az idő önmagában nem old meg semmit, a gyászoló pedig a gyengeség, a fájdalom megélése által tud újra megerősödni, bár számára az élet többé már soha nem lesz olyan, mint a veszteség előtt. Legtöbbször tanács helyett elég lenne

az őszinte jelenlétünk, a hallgatásunk, a támogatásunk.

A gyermek haláltudatának megismerése is egyre fontosabb, hiszen gyakran téves elképzeléseink vannak arról, hogy a gyermek mennyit ért meg, mit érzel a történetből, és legjobb szándékunk ellenére akaratlanul növeljük természetes félelmeit. Eda Le Shan nevelő, több tanulmány szerzője szerint „a gyermek mindent kibír, feltéve, hogy az igazat mondják neki, és megengedik, hogy megoszsa szeretteivel azokat az emberi érzéseket, amelyek természetesek szenvedés közben”. Legtöbbünknek elviselhetetlen feladat szembeállítani egy gyermeket a halál borzalmával. Halálfélelmünk és haláltagadásunk egyre nehezebbé teszik azt, hogy nyíltan és őszintén tudjunk a gyermekkel a témáról beszélni. Így saját gátlásaink által fosztjuk meg őt attól a lehetőségtől, hogy a halállal kapcsolatos gondolataival és érzéseivel elkezdjen megbirkózni. Védeni próbáljuk őt a fájdalomtól, ám ő érzi, hogy baj van, titkolunk előle valamit, és ha magára marad gyászával, még jobban szenved. Ha viszont őszinték vagyunk hozzá, könnyebb a gyógyulás.

A gyász megélése segít bennünket abban, hogy képesek legyünk új rendet teremteni, új világlátást és azonosságtudatot bevinni. A szakemberek a gyász folyamatának több szakaszát különítik el. A legtöbb elmélet a halálhírt követő első percek, órákat, ritkábban napokat a sokk szakaszának nevezi. A halállal való szembesülés első pillanatai megállítják a gyászoló számára az időt, megszüntetik a körülötte zajló életet. Dermedtnek, benuitnak érzi magát. Nehéz elhinnie, hogy mindez vele történik. A viszontlátás reménye folyamatosan beleüt-

közik a végső búcsú előkészületeinek megszervezésébe. A hit és tudás egymásnak feszülő harca zajlik benne. Jó, ha ilyenkor van egy támogató közösség, akik elfogadják a gyászolót úgy, ahogy van, a maga fájdmával, érzéketlenségével együtt, nem kéri számon rajta könnyeit, amikor még alig tudja felfogni mindazt, ami történt.

A szeretett személy földi létének elbúcsúztatásával, a megmásíthatatlan elismerésével kezdetét veszi a gyász leghosszabb és legnehezebb időszaka, a felszakadó érzelmek stádiuma. A temetésig tartó összeszedettség váratlanul semmivé lesz, az érzelmek kontrollálatlanul kavargva bukkanak fel. Az itt maradt személy gondolatait leköti a múlt, a jövő értelmét veszti. Keserűséggel és dühvel töltheti el, hogy az élet nem hódolt be a halálnak, szüntelenül megy tovább. A gyásznak ezt az időszakát az intenzív befelé fordulás, a cselekvés energiáinak csökkenése jellemzi, de előfordulhat túlzott aktivitás, munkába menekülés. Megeşik, hogy a gyászoló elkeseredettségét maga ellen fordítja, esetenként a körülötte élőkre, az egészségügyi dolgozókra, Istenre vagy akár az elhunyt, amiért itt hagyta őt. Jó, ha ebben a szakaszban sem marad magára a gyászoló, aki segítőként melléje szegődik, annak viszont elég erősnek kell lennie ahhoz, hogy képes legyen megbirkózni a kontrollálatlanul feltörő érzelmekkel.

A keresés szakaszában erős a halottra való visszaemlékezés. A gyászolót gyerekesség jellemzi ebben az időszakban, látni, hallani véli az elhunytat, mágikus gondolatok kísértik, néha arra gondol, hogy ő maga okozta a másik halálát. Bűnbakot keres, akit hibáztat, hogy nem akadályozta meg a halált. Újraértelmezi a kapcsolatot is, megpróbálja az elhunyt bizonyos tulajdonságait, tevékenységeit átvenni. Ezek a mechanizmu-

sok azonban a fejlődés hordozói, nem szükséges meggyőzni ellenkezőjéről a gyászolót vagy racionalizálni az indulatait. A keresés gyakran belső párbeszéd formáját ölti. A párbeszéd helyettesíti az elhunytat, lehetőséget teremt arra, hogy bizonyos kérdéseket újra átgondoljon a gyászoló, ugyanakkor segít abban, hogy elszakadjon az elhunyt egykori alakjától. A hangukatot ebben a fázisban kétségbeesés, depresszió, apátia jellemzi. A keresésnek és az elszakadásnak ez az időszaka hetekig, hónapokig is eltarthat. A keresés intenzitása annál jobban mérséklődik, minél

több lehetőség nyílik a gyászoló számára, hogy kifejezze érzéseit, a megtalálásban ne külsődlegességet lásson, hanem belsőleg fedezzen fel olyan értékeket, amelyek a kapcsolatban benne rejtlettek.

A gyász utolsó szakaszában, az adaptáció fázisában az elhunyt már nem köti le a gyászoló minden gondolatát, aki már nem érez haragot az elhunyt iránt. Fokozatosan megtalálja magát az új szerepeiben, a mindennapi feladatai felé fordul, újra felépíti világát. Egyfajta új élet kezdődik.

Fontos azonban felismerni, hogy nem vagyunk egyformák a veszteséggel való megküzdésben, a gyászban sem, másként éljük meg veszteségeinket. Ha átadjuk magunkat a gyásznak, elkezdődik egy olyan lelki folyamat, amely segít elszakadni mindattól, amit elvesztettünk. Ha nem teszünk úgy, mintha mi sem történt volna, ha megengedjük magunknak a gyen-

geséget, akkor elkezdődik az igazi gyász munka. Manapság elvárás, hogy minél hamarabb legyünk túl a gyászon, változatlanul folytassuk az életünket, de jól tudjuk, megvan az ideje a gyásznak, és megvan a táncnak. A gyással életünk újjászerveződik, a fájdalom helyét az elfogadás veszi át, a veszteség mellett a szép emlékek is integrálódnak az élettörténetünkben. Az, akit elvesztettünk, már nem önmagunkon kívül létezik, a közös élmények belsővé válnak. Tudatosítjuk, hogy milyen erőforrásokat kaptunk tőle, átgondoljuk, hogy mit tudunk megőrizni a kapcsolatból, mi az, amit neki köszönhetünk, elfogadjuk a jövőt nélküle, és hálával tölt el, ha az együtt töltött időre gondolunk.

Végigélve a gyászfolyamatot megtapasztalhatjuk, hogy lelkiekben megerősödvé jövőnk ki belőle. Amíg egy tragikus esemény nem történik meg velünk, úgy érezzük, hogy valamiféle védőpajzs vesz körül minket, hogy az igazán rossz dolgok csupán másokkal történhetnek meg. A veszteség sérülékennyé tesz minket, de ha sikerül megküzdeni vele, a továbbiakban bizalommal tekintünk az élet változásai elé. Ez a változás azonban nem egyik pillanatról a másikra születik meg bennünk, néha hosszú évek lelki munkája érleli meg bennünk. Ha értelmet tudunk találni a veszteségünk megélésében, az növekedésünket, beteljesülésünket szolgálja. Változunk, fejlődünk általa, átalakul az értékrendünk. Jobban el tudjuk különíteni a lényeges dolgokat a lényegtelen dolgoktól, jobban meg tudjuk becsülni az élet apró ajándékait. Felismerjük, hogy a legnagyobb érték az emberi kapcsolatokban rejlik. Kapcsolataink mélyebbek, őszintébbek lesznek. Nyitottabbá, empatikusabbá válunk. Közelebb kerülünk Istenhez, és legmélyebb önmagunkhoz, megértjük, hogy a sorscsapások egytől egyig alkalmak a lelki gyarapodásra.

A hit Isten ajándéka

NAGY NORBERT

• A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium adott otthont április 21–24. között az évről évre vándorló Országos Ökumenikus Vallásolimpiának, melyre a római katolikus, református és unitárius felekezetek résztvevőit várták. A színvonalas rendezvényre az ország 13 megyéjéből érkeztek diákok és felkészítő tanáraik.

Az épületbe érkezett 108, versenyre felkészült tanuló bizonyosságot tehetett a bibliaismereti tudásáról, Istenbe vetett hitéről, meggyőződéseiről. A rendezvény ennél azonban jóval többről szól: nem a verseny a fő célja, hanem a lélek megerősítése, más vallású felebarátaink iránti tiszteletünk kimutatása és a békés, együttértésben gazdag, közös munka. Bár más-más felekezeteket képviseltek a résztvevők, a megmérettetés ugyanabból az anyagból történt, így a nyers tudás mellé döntő jellegű fontossággal társult az egyéni értelmezés és a saját gondolatok kifejtése.

Április 21-én a bejelentkezést követően ünnepi megnyitóra került sor, melyen mindhárom vallás képviselő lelkésze tartott rövid áhítatot. Ezt követték az egyházi és világi méltóságok köszöntőbeszédei, melyek a tanulók ösztönzésére, bátorítására irányultak. A megnyitót a kolozsvári Református Kollégium gyönyörűen csengő kórusának előadása szépítette, dr. Székely Árpád iskolaigazgató, karnagy vezetésével. Az ökumené jegyében zajló megnyitó, az emelkedett ünnepi hangulat önmagában érthetővé tette mindenki számára, hogy a hitre mindig is szükség volt, és ezután is szükség lesz. A napot Márk Attila daltulajdonos *Áldja meg az Úr a belülről látók fényességét* című megzenésített verses estje zárta, mely az alkalomhoz illően vallásos témájú volt. A koncert újra megerősítette bennem azt a meglátásom, hogy milyen sokszínű az irodalmunk. Néhány vers annyira megtetszett, hogy elhatároztam, megtanulom azokat is. Márk Attila valóban remek előadó!

Pénteken, 22-én délelőtt a verseny írásbeli szakaszára került sor, melyben számot adhattak a VII–XII. osztályos diákok a felkészülésük komolyságáról, valamint bizonyosságot tehetek saját hitükről, meglátásaikról is. A tételre vonatkozólag elmondhatom, hogy meglepően összetett és terjedelmes volt, így igen hamar ellenségünké vált az idő. Amint lejárt a legnehezebbnek vélt része az együttlétnek, a diákokat csoportokra osztva fellélegző sétára hívták Kolozsvár ökumenikus szemmel címszó alatt. A tartalmas előadásokkal gazdag séta által betekintést nyerhettek a résztvevők a három felekezet főbb templomaiba, a Szent Mihály-, a felújított Farkas utcai református, valamint a belvárosi unitárius templomba. Mindegyik az egyediségével és a maga szépségével fogadta a lá-

toгатókat, és tette emlékezetessé ezt a sétát. A pénteki nap egy rendkívüli eseménnyel, a *Saul fia* című film vetítésével és az azt követő, a film egyik szereplőjével, Molnár Leventével történő személyes beszélgetéssel zárult. A beszélgetés során szépen, lassan érthetővé váltak a filmbe rejtett tanulságok, és ami a legfontosabb, hogy tudatosította bennünk, hogy mi, emberek, felelősek vagyunk társainkért, legyenek azok közeli ismerősök vagy akár teljesen idegenek. A lényeg, hogy feltételek nélkül, kötelességként figyeljünk embertársunkra.

Szombaton délelőtt izguló diákok sokaságára lehe- telt figyelni, ugyanis a reggeli áhítatot követően került sor az eredményhirdetésre. A kollégiumból résztvevő diákok egytől egyig szép eredményeket értek el, betöltvén a dobogó (és nem csak) mindegyik helyét. Viszont az addig lezajló kulturális tevékenységek már tudatosították mindenkiben, hogy nem a helyezések és a versengés a lényeg, hanem az, hogy képes a három felekezet együttműködni, békében és egymás iránti tiszteletben.

A délután tartott díjátadó gála, melyre a Protestáns Teológiai Intézet épületében került sor, meglepetéseket is tartalmazott. A délelőtt kifüggesztett eredmények mellett különdíjak is átadásra kerültek, melyek a legötletesebb és legegényibb dolgozatokat díjazták. Itt is örülhettünk helyi sikereknek.

Kollégiumunk díjazottjai: Czire Ráhel Orsolya, IX. osztály, I. hely, Garfield Adrienne, IX. osztály, II. hely. Nagy Norbert, X. osztály, II. hely, Both Eszter Orsolya, XI. osztály, dicséret.

A záróünnepség keretén belül újabb rövid előadások melengették a résztvevők lelkeit, volt például szavalat, és a BBTE Római Katolikus Teológia Karának kórusa énekelt Márton Szabolcs vezetésével. Este Bogdán Zsolt érdemes művész *Függök ezen a zord élet-párkányon* c. Ady-estjét tekinthette meg bárki, aki kicsikét is szomjas az irodalomra. Az óriási sikerrel záruló est ismét felhívta a figyelmünket Ady Endre sokszínű költészetére, aki többek között ezért is tartozik a kedvenc költőim közé. A színművész úr bámulatos tehetsége és a teljes odaadás, amellyel megszólaltatta Adyt, emlékezetessé tette az előadást.

A rendezvény lezajlása után, úgy gondolom, hogy mindnyájan hitben megerősödve és újraértékelt élet-szemlélettel térhettünk haza. Tudjuk, hogy a hit Isten ajándéka, és azt senki el nem veheti tőlünk. Feladatunk, hogy Neki szentelt életünkben példásan viselkedjünk felebarátainkkal – ennek megértésében segített ez az Országos Ökumenikus Vallásolimpia. Nem az eredmény a fontos, hanem az, hogy milyen változásokkal távozzunk e rendezvényről.

NŐK VILÁGA

Köri nőszövetségi közgyűlések

Április–május során az egyházkörök nőszövetségeinek életében fontos mozzanatra került sor: a köri tisztújítások egyúttal alkalmat nyújtottak a találkozásra, a számbavételre.

• Tavasz vége felé, miután városon és falun többnyire befejeződik a nőszövetségi év, körünkben összegyűlnek a nőszövetségek tagjai, hogy közösen számot vessenek az elvégzett munkáról, egymástól tanuljanak, és megerősítsék egymást. Az összesített jelentésből kitűnt, hogy 16 nőszövetség képviseltette magát, mindegyik elhozván saját zászlóját. A Haromszék-Felső-Fehér egyházkörben fellendült a nőszövetségi élet. Látogatják egymást, a jó példa egyik nőszövetségről terjed a másikra, mintha egy nemes versenyben lennének egymással. A köröspataki asszonyok átadták körünk vándorabroszát a barótiaknak, hogy ők legyenek egy éven át boldog megőrzői, annak jeléül, hogy ők voltak az esemény házigazdái.

Közgyűlésünk fontos napirendi pontja a választások megejtése volt, hogy biztosítva legyen az elkövetkező 3 évben köri életünk jó előmenetele. A választások eredménye: Andorkó Rozália elnök, Tordai Melinda alelnök, Bokor Ágnes jegyző és Vánca Csilla választmányi tag. Isten adja, hogy mindig legyenek tettekre készek a kör érdekében.

Áldja meg a Teremtő a fiatal, de annál lelkesebb baróti nőszövetséget, kitűnő házigazdánkat! (Andorkó Rozália, Haromszék-Felsőfehéri Egyházkör)

Április 15-én került sor Marosvásárhelyen a kövesdombi unitárius templomban a Marosi Egyházkör nőszövetségeinek tisztújító közgyűlésére. A természet és időjárás egyaránt úgy akarta, hogy hangulatos, szép szombati napot tölthessünk együtt.

A beszámoló alapján színes és sokrétű tevékenységekről szereztünk tudomást. Jó tudni, hogy az asszonyok-lányok áldásos munkája mindenhol segítségére siet az egyházközségeknek, de a maguk örömét is szolgálja.

Az áhítatot Kiss Zsuzsanna, Ikland-Nagyernye lelkésznője tartotta, aki a Nyárad mentén Várad Imre énekvezér zenés kíséretével imaláncot szervezett... Legnagyobb örömünkre ebbe a szeretet-imaláncba kapcsolódhattunk be mi is. Jó tudni, hogy az asszonyok-lányok áldásos munkája mindenhol segítségére siet az egyházközségeknek, de a maguk örömét is szolgálja. Örömmel vettük tudomásul, hogy a sok kedves arc mellett sok új nőtestvérünket is megismerhettük, új nőszövetségek jelentek meg a találkozón.

A beszámoló után sor került a tisztújításra. Elnök: Kecskés Noémi, titkár: György Delinke, jegyző: Molnár Mónika, választmányi tagok: Orbán Mária és Szász Angéla. Reméljük, jövőre újra találkozunk a közgyűlésen, de addig is várjuk az UNOSZ-konferenciát és a Nyárádszentmártonban megtartandó köri találkozást, mert együtt lenni jó! (Kádár Andrea, Marosi Egyházkör)

Körünkben április 23-án tartottuk közgyűlésünket Firtosmartonosban. Megtisztelt jelenlétével Asztalos Klára, az UNOSZ titkára, valamint Lőrinczi Lajos esperes. A találkozó Makkai-Ilkei Ildikó bencédi lelkésznő áhítatával kezdődött a templomban, majd Szász-Cserey Katalin helyi lelkésznő, köri elnök köszöntötte a megjelenteket. Nagy öröm volt számunkra, hogy Firtosmartonosban fogadhattuk asszonytestvéreinket, élmény volt a köri találkozó megszervezése. Élménydús volt a nap, lehetőségünk adódott a lelki, szellemi feltöltődésre, közösségi megerősödéssre.

A választás eredménye a következőképpen alakult: elnök Szász Cserey Katalin, alelnök Berei Enikő, jegyző Kibédi Enikő, választmányi tagok Lőrinczi-Simó Orsolya és Boda Csilla. Isten éltesen minden tenni akaró, jó szándékú asszonyt, adjon erőt, egészséget és kitartást munkája végzéséhez! (Kibédi Enikő, Székelykeresztúri Egyházkör)

Május 7-e a Küküllő körüli nőszövetségek találkozási napja. A bethlenszentmiklósi lelkészi család és a helyi nőszövetség hívására összegyűltünk 90-en, hogy együtt számba vegyük elvégzett munkánkat, egymás tapasztalataiból tanuljunk, buzdítást nyerjünk jövőbeli tevékenységeinkhez. A vándorabrosz átadása után az UNOSZ részéről Asztalos Klára mondott beszédet. A tisztújítás eredményeként elnök: Szentgyörgyi Ildikó Tünde, társelnök: Péterfi Erika, alelnök: Matka Márta, jegyző: Udvari Margit, pénztáros: Csiki Klára, választmányi tagok: Jakabházi Vera, Márkos-Mátyás E. Zita.

Összejövetelünk az ünnepi műsorral zárult, amelynek keretén belül megtekintettük a helység névadójáról szóló, Gróf Bethlen Miklós élete című előadást. Ezt követően a helyi iskola tanulói verses-énekes műsort mutattak be. Köszönet és dicséret a tanároknak, akik felismerték a szórványban élők feladatát. Szemet gyönyörködtető volt a népes tánccsoport Küküllő menti tánca, amit szívvel-lélekkel adtak elő az iskolások. A közebed után búcsúzkodtunk annak reményében, hogy jövőben újra találkozunk. További jó munkát és kitartást kívánunk a lelkészcsaládnak és a nőszövetségnek. (Udvari Margit, Küküllői Egyházkör)

Sepsiszentgyörgyiek Lókodon

A lókodi Kiss Rozália Ökumenikus Öregotthon lakóinak meglátogatása nagyon megérintett. Talán a lassan öregedő kor hozza, avagy a körülmények. Az intézmény megoldás azoknak, akik a társadalom peremére sodródunk, akik valamilyen okból kifolyólag felügyeletre szorulunk, és ezt a családnak nem tudja, nem akarja biztosítani, itt pedig teljes egészségügyi ellátásban, gondoskodásban részesülnénk. Meggyőződésem, hogy e lakók közül sokan fiatalabb korukban nem gondolták, hogy talán ez lesz az utolsó földi otthonuk.

Vánca Csilla, Nőszövetségünk elnöknője egy éve készít bennünket erre a látogatásra. Gyűjtést szervezett, aminek megvolt az eredménye. Barabás Janka, Pávelka Éva, Kurta Ibolya és Demeter Irén több istentisztelet után ott álltak *A lókodi öregotthon részére* feliratú doboz mellett. Sikeresen.

Kisbuszunkat roskadáig megpakolva indultunk április 25-én Lókod fele, és Horváth Piroska földrajzszakos tanárnő még érdekesebbé tette utunkat, felhívva figyelmünket a természet csodáira, a történelem misztériumaira.

Lókod (a szó jelentése sík hely, lapály) Homoród-szentmárton társközsege, a Nagy-Homoród mellékvize, a Lókod-patak völgyében húzódik meg. A patak a Demény-hegyből ered, amely hepe-hupás, 500–800 méteres dombokból áll, közelében a Bági vár. Jellemzőes védett növénye például a henye boroszlán (*Daphne cneorum*). Thököly Imre erdélyi fejedelem, II. Rákóczi Ferenc nevelőapja, aki feleségül vette I. Rákóczi Ferenc özvegyét, Zrínyi Ilonát, Törökországba menekülése előtt, a zernyesti csatába haladva csapatával érinti Bagyot 1690-ben – szól tanárnőnk.

A mai bági vár eredetileg Lókod-vár volt, amit az elszabadult bivalybikájukért a bágiaknak adtak a lókodiak. A vár a környező települések őrszeme volt a Hargita környéki várrendszer egyik tagjaként, ahonnan vész idején éjszakai tűzjelekkel üzentek, ha ellenség portyázott a Székelyföldön. A Bági Várfesztivált

minden év pünkösdi vasárnapján rendezik, tüzes kezeket eresztenek le a hegyről a tatárjárásokra emlékezve. A várrom régészeti rezervátum, a török-tatár pusztítások után (1661–62) épült, Mentsvár névre keresztelték. Tanulmányozta Jánosfalvi Sándor István (1804–1879) író, kiváló zsinati szónok, unitárius lelkész is, akinek az 1942-ben kiadott *Székelyhoni utazás a két Homoród mellett* c. kétkötetes műve az *Erdélyi ritkaságok* sorozatban jelent meg. Orbán Balázs szerint a középkori vár környékén egy kora vaskori szkíta típusú bronz nyílhegy került elő. A várnak 6 bástyája volt, melyet valószínűleg egy-egy falu épített. Mások vasorra jellemző és római nyomokat találtak.

A reformáció idején Lókod lakói felekezetet váltottak, s unitáriusokká lettek.

A lókodi ökumenikus öregotthon 1992-ben létesült, az egyházközség papi lakjának épületében, Kiss Domokosné Rozália, a kénosi unitárius lelkész feleségének vezetésével. A Svájcban élő Gyarmathy György és felesége, Katalin közbenjárására sikerült többéves támogatásban részesíteni a lókodi intézetet, melyet a Jakab Lajos Alapítványon keresztül juttattak el a faluba. Ugyancsak a svájciak támogatásával 2000-re elkészült a korszerű új épületszárny, 24 fős befogadó képességgel, amely mára 45-re bővült.

Demény Ágnes segédlelkészünk imával, Vánca Csilla kedves szavakkal és verssel köszöntötte a jelenlevő időseket, majd együtt, hangos szóval mondtuk a Miatyánkot, és elénekeltük a *Nagy Istenünk* és a *Szívetem hozzád emelem* kezdetű énekeinket.

Az ismerős arcok közt Ilona néni is ott ült könnyes szemmel, unokáját várva, imádkozott és énekelt tiszta szívből. Török Áron tiszteletest és Klára asszonyt, meg néhai dr. Albert Évát emlegetve köszönte az adományt, küldeményt. Verssel köszöntött egy kedves lakó, majd az igazgatónő fejezte ki háláját minden egyes adakozó fele.

Az öregotthon lakói minden egészségügyi ellátást megkapnak, ápolják és kezelik őket, de az igazi családjuk hiányzik...

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

IFJÚSÁGI OLDAL

Tavaszi egyetlátogató körutak

#Mamut körút #2016 #ODFIE

Talán közhelyesen hangzik a kijelentés, miszerint „úton lenni boldogság”. Mi mégis megkockáztatjuk mindazon fiatalok nevében kimondani, akik **2016. április 23–27. között** két kisbusszal járták körbe Erdély unitárius falvait, hogy színt, zajt, jó kedvet, életet vigyenek az olykor szürkének tűnő mindennapokba. Bátran mondjuk hát most ezt, ugyanis az **öt** együtt eltöltött nap alatt olyan élményekkel és tapasztalatokkal gazdagodtunk, amelyek bizonyítékai annak, hogy megéri útra kelni, hisz a boldogság mellett az úton levés erőt ad, és tanít. Tanít önmagunkról, egymásról és a körülöttünk levő világról. A legszebb talán mégis az, hogy ilyenkor a mamÚtas fiatalok még erőteljesebben akarják világgá kürtölni, hogy nem érdekli őket, ha hülyének is nézik álmaikért vagy kalandjaikért, ők igazán élni akarnak, tenni akarnak! Az ideai Mamut körút bizonyítja, hogy még akkor is, ha néha kilátástalannak tűnik ez az egész egyletesdi, hisszük, hogy megéri tenni érte, mert ha sokszor nem is vesszük észre, szükség van rá! Nekünk pedig szükségünk van egymásra és az együvé tartozás félelmeket legyőző érzésére.

Ilyen gondolatokkal és hangulattal indítottuk útjának körutunkat idén is azzal a céllal, hogy betekintést nyerjünk fiókegyeteink működésébe, felmérjük, hogy mi foglalkoztatja őket, mit jelent és miért fontos számukra a közösség, az egylet. Kedves Olvasó, már biztosan várod, hogy Te is figyelemmel követhesd a mamÚtas élményeinket, hogy részese légy Te magad is világunknak...Őveket becsatolni, és figyelj, mert különleges világba kalauzolunk. Ugyanis a fiatalok körében, a különböző közösségi portáloknak köszönhetően újabb divat ütötte fel fejét, *hashtagek* használatával próbálják kifejezni érzéseiket, gondolatainkat, de ezek segítségével közlik élményeiket is. Azért, hogy még inkább közelebb hozzassuk a körutas élményeinket Hozzád, a következőkben mi is *hashtagek* formájában próbáljuk megfogalmazni, hogy mit jelent számunkra mamÚtasnak lenni, mit jelent körutazni, úton lenni...

#két kisbusz #44 település #331 fiatal #18 MamÚtas

A Mamut, mint minden év tavaszán, idén is két útvonalon indult el, hogy Erdély-szerte meglátogassa az egyletes fiatalokat. Idén 11. alkalommal 2 kisbusszal 5 nap alatt 44 településen 331 fiatalot látogatott meg 18 utasával.

#játsszunk soha véget nem érőset #együtt #ez a mi világunk

Egyletesként, egyletesekkel elindulni valahová mindig olyan, mintha egy szebb, új világban landol-

nánk. Ezúttal sem volt ez másként. Azonban a szebb, új világ csakhamar a mi világunkká vált, hiszen a játék, jó kedv és együttlét azzá varázsolta számunkra. Mi pedig játszani akartunk, valamit együtt, közösen... talán „mindent mi élet”... Játsszani „soha véget nem érőset.”

#téma #csapatjátékok #jó kedv #bomba

A Mamut idén sem szűkölködött jókedvben, hisz programkínálatunk maga után vont azt. Idén első-sorban csapatépítő játékokat vittünk magunkkal, ugyanis arra voltunk kíváncsiak, hogy hogyan dolgoznak együtt a fiatalok, a csapatmunkát próbáltuk erősíteni. Természetesen az örök kedvencek, a bomba és a téma is végigkísérte utunkat, így mára ismerjük a talicska márkát, de az unitárius lelkészek nagy részét is, legalábbis név szerint.

#kék transzpi #málna #kis kece lányom #I. B osztály #nincsen szövegem #fekete villám

A málna egy olyan szó, amelyről Neked, kedves Olvasó, első hallásra egy gyümölcs jut eszedbe, de mi, a mamÚtasok ezt átformáltuk jelmondattá, amit egy mozdulat is követ. Ha valahol találkozol valamelyikünkkel, szívesen megmutatjuk, hogy milyen is az, amikor „szólik a málna”. A spontán pillanatok közepette megtanultuk a *Kis kece lányom* gyerekdalt kicsit más hangnemben énekelni, megtanultuk, hogy egy pár óra erejéig milyen jó érzés újra I. B osztályos gyerekeknek lenni, és megtanultuk azt is, hogy időnként jó, ha nincsen szövegünk.

#Zaj #Nem voltál jó #Szabó Balázs és bandája #BBC

Minden évnek, minden rendezvénynek megvan a maga kedvenc slágere, ez a Mamutnál sincs másképp, azonban az ideai év nagyon különleges, mert nemcsak egy slágere van a Mamutnak, hanem több is. Ez talán azért lehetséges, mert idén velünk tartott Szabó Balázs (Homoródalmásról) is bandájával együtt.

#40. UIK #20. Színjátész #Kissolymos #'20-as évek #Szentgerice #'90-es évek

Természetesen a nyári rendezvényeinkről sem feledkeztünk meg, végigkísérték és meghatározták körutunkat. A helyi szervezőkkel való találkozás pedig megerősített abban, hogy tényleg fontos számunkra a rendezvény, hisz a zuhogó eső és a dermesztő hideg sem volt akadály, hogy megtegyék az előkészületek első lépéseit. A mamÚtasok pedig hangolódásképp körutaztak az időben, elképzelték, milyen lehetett volna a Mamut a '20-as években.

#barátság #szeretet #együvé tartozás #életre szóló élmények

A Mamut körút nem csak azért tartozik a kedvenc ODFIE-s rendezvényeink közé, mert sok fiatallal talál-

kozunk, hanem azért is, mert ezek a fiatalok a barátainkká válnak csupán egy mosoly vagy egy szoros, „mintha ezer éve ismernénk egymást” ölelés által. Észrevétlenül barátságok születnek, mindenhol barátok vigyáznak és figyelnek egymásra. Ami pedig a kisbuszok hangulatát illeti, az életre szóló barátságok mellett olyan emlékeket szültek, amelyekről tudjuk, hogy nem mindennapiak, és kizárólag a Mamut körúthoz köthetők.

#úton lenni boldogság #üzenet az útról #újra üzenünk a világnak

A legfontosabb, hogy a Mamut megtanít arra, hogy számíthatunk egymásra, hogy az egyetben egy második családban élünk, ahol az együttlét, a szeretet, az egymásra figyélés és a soha véget nem érős pillanatok a legfontosabbak. Megtanít örülni egymás-

nak és önmagunknak. Megtanít „vadul táncolni” úgy, hogy közben megismerteti saját korlátainkat is. Tanít Isten jelenlétéből meríteni életünket, és kudarcainkkal együtt is kiáltani az „Ezüst Hold felé”: Igen! Ez az üzenetünk az útról, ez adja a boldogságot, ezt üzenjük újra a világnak!

Kedves Olvasó, látod: ilyen a mi világunk! Attól a legszebb, hogy rólunk szól, együtt építjük, szépítjük, mi gyúrjuk életté. Ez tette széppé az idei Mamut körutat is, nincs benne nagy életfilozófia, nincsenek megkötések, elvárások, csupán egy kérdés, amire határozott IGEN a válaszuk: „Azt akartam tudni, hogy tudsz-e egyedül lenni önmagaddal, és hogy igazán szereted-e azt a társaságot, melyet üres óráidra magad mellé választottál.”

BAROTHI BRIGITTA, MAGYARI ZITA

Főzzük ki! Recept az egyletes esték hangulatáért

Hozzávalók: 2 templom, 1 egylet. Egy nagy adag lelkes egyletes. Egy-egy – amúgy nyugalmasnak ígérkező – péntek este. Egy jól ismert főzőműsor. Egy marék bátorság. Egy-két éhes has. Egy nagy tál jókedv.

Elkészítés: Fogd az egyleteseket, és oszd csapatokra őket. A jól ismert főzőműsor mintájára kérd meg, hogy versenyezzenek egymással abban, hogy vacsorát főznek, felszolgálják, és együtt elfogyasztják azt. Fűszerezd jókedvvel és színes ötletekkel. Így a végeredménnyel töltsd fel a nyugalmasnak ígérkező péntek estét, mígnem izgalmas élménnyé nem kerekedik, s értelmet nem nyer a „2 templom, 1 egylet” szlogen.

Ez a recept lehetne egy igazán ősi titok is. Lehetne egy nagy, bonyolult képlet, amit, úgy tűnik, nehéz kivitelezni. Lehetne csupán hedonista szórakozás leírása is. Pedig ez a recept igazi csodákat rejt. Olyan láthatatlan kis elemeket, amelyek összekovácsolnak egy csapatot. Amelyek lehetőséget adnak a közös munkára és a munka gyümölcsének közös elfogyasztására. Amelyek egy pillanatra megállítanak a folyamatos rohanásból. Amelyek ünneppé teszik a megszokott alkalmakat.

Március 18. és május 6. között a Marosvásárhelyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, ismertebb nevén a MaDFIE, vacsoracsatát játszott. Öt pénteken át egy-egy ötfős csapat vendégelte meg a társait a Bolyai téri egyházközség termeiben. A csapatoknak másfél órájuk volt elkészíteni, majd felszolgálni a vacsorát. Míg az aktuális séfek a konyhában sűrögtek-forogtak, addig a többiek, hogy a korgó hasakról megfeledkezzenek, nagy beszélgetéseket tartottak, különböző közös játékokban vagy éppen egy irodalmi esten vettek részt. Majd az asztal megterült (és „immár minden kész”) csábító finomságokkal várva az éhes egyletes-

ket. Az előételek, főételek, különböző desszertek csak úgy sorakoztak! Az igazi királyi lakomákat követően pedig mindenki szavazhatott, pontszámokkal jutalmazva a csapatot, számba véve a terítést, felszolgálást, ételeket és hangulatot. Majd ezután következett az a rész, amelyet már senki sem szeret annyira: a mosogatás és elpakolás. De igazi egyletesek módjára mindig kerültek olyanok, akik segítették a csapatokat, hogy hamarabb menjen a „piszkos munka” része.

Miután az 5. csapat is felszolgálta finomságait, a pontokat összesítve megszületett az eredmény, eldőlt, melyik csapatnak sikerült a leginkább levenni a lábáról a résztvevőket a főztjükkel. Az első és második helyezett között mindössze 0,04 pontnyi különbség volt a kiélezett verseny végén. A fődíjat, egy-egy MaDFIE feliratos fakanalat végül a piknik stílusú vacsorájával és különleges hangulatú estjével a Le Hérisson csapat érdemelte ki. Az elegánsan, franciásan csengő szó csak egy sünit takar, ha valaki kérdezné. Emellett különböző kategóriákban is versenyeztek a csapatok. Kiosztásra kerültek oklevelek a legleleményesebb, legkreatívabb, leglazább, legsportszerűbb és legstílusosabb csapatok részére. Végül mindenki teli hassal és elégedetten térhetett haza.

Ugye, hogy innen már elég egyszerűnek tűnik a recept? Semmi ördögösség nincsen benne. Talán túl könnyed is. Talán túl élvezetes. Bár egyszerű vacsora az egész, mégis tanító példa. Az életben a nagy beszélgetések mindig egy asztalközösségben, egy asztaltársaságban zajlottak. Amikor mindenki leül, és egy pillanatra felszusszan, akkor jön el az idő arra, hogy egymásra figyeljünk, hogy meghallgassuk egymást. Hogy egy kicsit megváltssuk a világot. Hogy egy kicsit társakra leljünk azokban, akik körülöttünk vannak,

körülöttünk élnek. Olyan ritka pillanat ma már közösen elfogyasztani az ételt. Miért ne legyen különleges az, hogy közösen vacsorázunk? Miért is ne legyen ünnep az, hogy együtt vagyunk?

Végül is erről szólt a Főzzük ki! Megtanulni a közös étkezések varázsát és fontosságát. Egy kicsit kiszorgálni egymást. Készülni, egymásnak meglepetést okozni. Megtalálni a helyünket az asztalnál. Próbáld ki a receptet! Ígérjük, Te sem fogsz csalódní!

GERGELY NOÉMI

Kirándulás a konfirmandusokkal

Április 15., péntek, Keresztúr. Mint minden pénteken, kis egyletünk összegyűlt, hogy együtt töltsé az estét. Viszont nem 6-kor találkoztunk, mint általában, hanem már fél 4-kor ott voltunk a Barátság Ház udvarán az egy hétvégére való túlélőcsomagunkkal. Indultunk Tordátfalvára, hogy eltöltsünk egy hétvégét a keresztúri konfirmandus ifjakkal. Újra megbeszéltük a programot, ellenőriztük, hogy semmit se hagyjunk otthon, és kipróbáltuk azokat a játékokat, amiket a fiataloknak szántunk. Miután összegyűlt a csipet-csapat (28 konfirmandus a 29-ből, 10 egyletes és Mikó Ferenc segédlelkész), külön autókban, de ugyanolyan jó hangulatban elindultunk.

Tordátfalvára érve kicsit olyan érzése lehetett a konfirmandusoknak, mintha egy gólyatáborba csöppentek volna bele. Csapatokba osztottuk őket, csapatvezetőket jelöltünk ki, ismertettük a „szabályzatot”, és a hétvége célját: kerüljünk közelebb egymáshoz. A kései vacsora után még elmerültünk a játékokban, ismerkedésben, közben pedig megkezdtek a konfirmandusok beavatását. Egyesével elhívtuk őket, felolvastunk egy személyre szabott idézetet, és meghitt környezetben (mécsesek, halk zene), nem hivatalos körülmények közt (is) meghívtuk őket, hogy legyenek tagjai a mi társaságunknak. Minden konfirmandusról készítettünk egy képet is, amit az éjszaka folyamán felhasználtunk arra, hogy „konfirmandus igazolványt” készítsünk nekik. Bevallom, nem gondoltuk, hogy ilyen nehéz munkára vállalkozunk: 1 órától körülbelül 5-ig szerkesztettünk, nyomtattunk, lamináltunk. Szerintem megérte. A munka kifizetődött, látva a kíváncsi és izgatott arcokat, amikor másnap reggel felmutattuk nekik, mit kell kiérdemelnem a nap folyamán.

A szombati napot kisebb csoportokban töltöttük. Mikor egyik csoport kint játszott, a másik bent. Amikor az egyik csapat az egyletről hallgatta a bemutatót, a másik egyletes játékokat tanult. Dél előtt egy kátéórára, délután pedig egy kátéversenyre került sor, amiről a konfirmandusok már tudtak előre, és készültek is. Szerettem a pillanatot, mikor a szobában

hangosan megkérdeztem: Az Isten iránti szeretet miben áll? – és 10-15 száj egyszerre kántálta a választ nekem.

A verseny után jöhetett az óriási számháború. A nagy tér, sok fa és kerítés nagyon élvezhetővé tette a játékot úgy a konfirmandusok, mint az egyletesek számára.

Vacsora után kiértékeltek a hétvégét. Megnéztük a pénteken és szombaton készült képeket, kiosztottuk a versenyekért járó nyereményeket. Mindezek előtt azonban még várt egy megpróbáltatás a konfirmandusokra. Négy kérdést kaptak: Milyen volt a szülők, nagyszülők konfirmálása? Miben hisz a növendék? Mit jelent számára a konfirmáció? Milyen egyházat vár a növendék a konfirmáció után? Ezekre le kellett írniuk a válaszukat, majd kiállva, hangosan, papírnélkül kellett elmondaniuk. Meglepően jól teljesítettek a feladatot. Úgyesen, őszintén válaszoltak, és nagyon érdekes gondolataik voltak.

A kiértékelés végén kiosztottuk az igazolványait, és Ferenc segédlelkész tartott nekünk egy áhítatot. A nap végére már mindenki nagyon fáradt volt, nem kellett a ringatás. Reggel gyorsan reggeliztünk, összeköltünk, kitakarítottunk. Csoportkép, búcsúzás, aztán mindenki vette az irányt Keresztúr, valamint a saját ágya fele.

Eddig nem volt példa ilyen táborra az egyházközségünkben, de mi úgy gondoljuk, hogy ha lehetőségünk lesz, jövőre is megszervezzük. Köszönjük Mikó Ferencnek, hogy elindított minket a tervezgetés útján, valamint a megvalósításban nyújtott rengeteg segítségét. A tábor sikerrel járt, elértük a célunkat: közelebb kerültünk egymáshoz. Nem melleleg pedig sikerült elcsábítanunk sok konfirmandust egyletre. Ahogy Tordátfalva átlagéletkora lecsökkent 20-ra a megérkezésünk után, úgy a SZUIE átlaglétszáma felshökött 20-ra a konfirmálás után. Biztos vagyok benne, hogy mind a negyvenünk nevében beszélhetek: hálásak vagyunk, hogy együtt lehettünk, szórakozhattunk, megismerhettük egymást, közelebb kerüthettünk egymáshoz, érdekes, vicces dolgokat tanulhattunk, és rengeteg új baráttra tehattünk szert.

LŐRINCZI ESZTER

Nagy Ferenc, volt recsenyédi, segesvári lelkész verséből idézünk, első rész	Távozik, argóban		Illat	Egyidős a testvérével	Oláh, régiesen	Errefele!	Ki ... tud?	Verseny-szakasz	Bele-hajszol	Nitrogén vegyjele	A vendéglős lapja	Alkalmom	Hátulról befog	
Kés része		Az idézet II. része Tan	SZ											L
Polcot tisztító										Sport-fogadás Regény-szerző				
Megun						Van ilyen rózsza is Az összeség					Pinceszag A tárgy ragja			
Kockázat			Számító-gép-memória Csavaró				Folyó széle Hargitai tájegység lakója					Éneklő szó Beborít		
Étel-savanyító folyadék				Tömény ellentéte Történelmi régió volt				Patás állat Anyag-állapot			Fizetség Páncél-szekrény			
Hideg ellentéte					Irányt mutat Park vége!					Lóverseny Véd				
Hollandia autójele		Előtagként: szívvel kapcsolatos Autant-..., filmrendező							Szagló-szerv Udvarias megszólítás				Névelő Albán város	
Az ágy vége!		Az idézet befejezése ... elégiák (Ólosz Lajos)												Ö
... veronika, gyomnövény					Nemesgáz Döfő						Becézett Zoltán Ilyen lehet a tanár ruhája!			
Veterán magyar focista (János)						Sáros a szélein! Angol üveg			Régi férfinévünk Északi férfinév					
Trombita-hang			Izgalmas, bizalmasan Repül					... szarvú: rinocérosz Spanyol autójel				Részvénytársaság Japán autómárka		
Mutató névmás		Pál lett belőle Pest megyei település					Az orrához Szentkép				... West, filmsztár Napos oldalak!			
Cseh teherautó-márka				Olasz tévé-csatorna Liftesfiú				Szicíliai vulkán Mátka					Norvég autójel Éveink száma	
Határozott névelő	Kis edény A nyár közepe!								Apró rákfajta Opus, röviden					
Fagylaltozó					Ó következik Ausztria autójele						Ógörög törzs volt Kén vegyjele			
	M					Központi csillagunk				Hadiadó				

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264-593236/(0)264-595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter és Mezei Melinda.** A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila,** tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgy-hó előtti hónap **15-e.** Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Sziasztok, gyerekek!

Ebben a hónapban a világszerte bakancsunkat a házak küszöbén húzzuk le, és tekintünk át, hogy miként változott a történelem folyamán az a hely, amit minden ember otthonnak nevez. Biztosan ismeritek Jézusnak azt a kedves példázatát, amely a kősziklára épített házról beszél és tanít minket.

Hol laktak az őskorban?

Mára már egyre több őskori lakóhelyet feltártak a kutatók, így tudjuk, hogy a régi kor embere a kiálló sziklák, a sziklaereszek alatt, barlangokban vagy ágakból és csontokból épített kunyhókban élt.

Hol laktak az ókorban?

Az ókor egyik legfontosabb építőanyaga a vályog volt. Bár a mocsárvidékeken kedveltek voltak a nádházak, mégis többnyire napon szárított téglákból építkeztek szegényebbek és gazdagok egyaránt. Ez az új lakhelykészítési forma a letelepedés miatt alakult ki, addig azért nem építkeztek, mert vándoroltak egyik helyről a másikra. Akik továbbra is vándoroltak, a nomádok sátrakban laktak. Elterjedt volt még a kőépítkezés. A közel-keleti és a görög-római házak lapos tetejűek voltak.

Hol laktak a középkorban?

A középkorban kialakult a hűbéri rendszer: a földesuraknak földjei voltak, és a jobbágyok voltak azok az emberek, akik a földesúrnak dolgoztak, de nekik nem volt vagyonuk. Így a középkori egyszerű emberek fa- vagy vályog házikókban, sokszor földbe vájt odúokban éltek. A nemesek, földesurak erős kővárakban éltek katonáikkal, szolgálóikkal, saját iparosaikkal. Várait a földjeik, parasztjaik és falvaik vették körül.

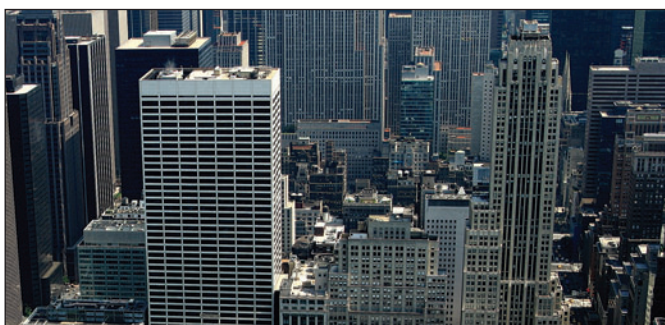

Hol laktak az újkorban?

Az emberek fontosnak érezték, hogy egy kicsit változtassanak a világ rendjén, és olyan életkörülményeket teremtsenek maguknak, amelyben jobban érzik magukat. Így az építkezés is változott. A városokban egyre szebb házakat építettek, egyre inkább törekedtek tartós alapanyagokból dolgozni.

Hol élünk korunkban?

Manapság élhetünk családi házakban, amelyek kertje van, de lakhatunk tömbházakban vagy régebben épült bérházban.

A képek forrása: wikipedia.org

A kősziklára épített ház Jézus példázatában nem a megfogható házat jelenti, amelyben élünk, hanem a lélek házáról: a kőszikla az örök és változatlan dolgok jelképe. Értelmezhetjük úgy, hogy a kőszikla Istent jelképezi, aki mindig ott van velünk, és ha a hitünket Őrá építjük, akkor megtart minket. „És kicsoda kőszikla a mi Istenünkön kívül?” – írja a *Zsoltárok könyve*.

Júniusban, a nyári szünidő előtt nézzünk körül lelkünk háza táján is, barangoljunk bakancsok nélkül, és nézzük meg, hogy hitünk háza kősziklára épült-e.

Molnár Dávid: „...az nagy tengerből való folyóvíznek sebessége...”

Kolozsvári unitárius levéltári dokumentumok és nyomtatványok gyűjteménye Bethlen Gábor és I. Rákóczi György fejedelmek korából (1613–1648)

• Az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtárának kiadványai c. könyvsorozat újabb, hetedik kötetét veheti kézbe az Olvasó. Annak is az első részét, amely egyfelől a teljesség igényével tartalmazza a gyűjtőlevéltár archiváliáit az 1613–48 közötti időszakból, másfelől közzéteszi e korszak unitárius nyomtatványait is.

A könyv alapvetően három fejezetből áll: a bevezető tanulmányból, a levéltári dokumentumokat tartalmazó, valamint a nyomtatványokat felölelő részből.

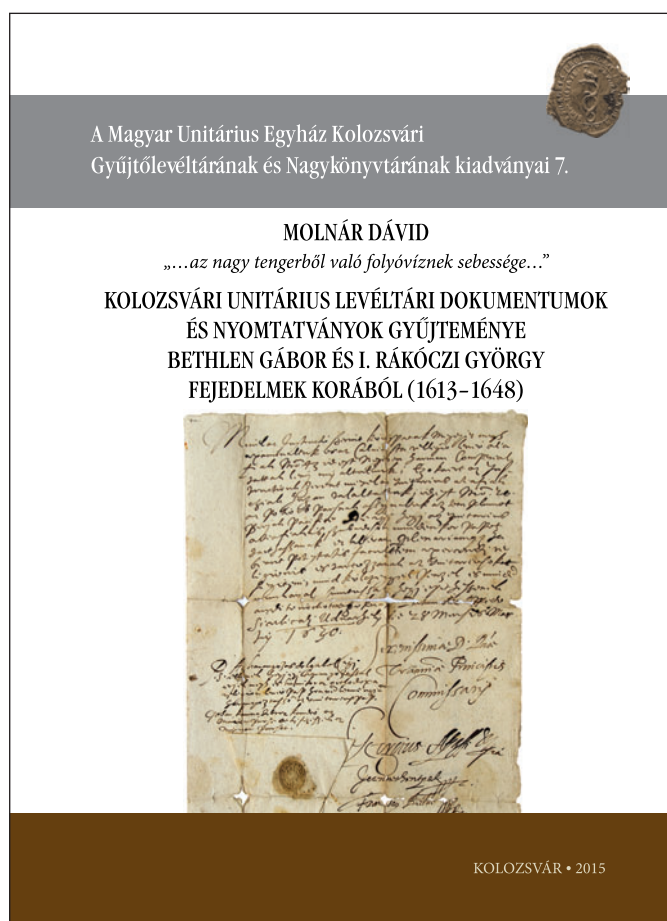
A bevezető tanulmány bemutatja, hogy mennyire labilis az erdélyi szentháromság-tagadó áramlatoknak az az egysége, amelyet az 1619 körüli események szültek. Ekkor ugyanis az unitáriusok megrémültek attól, hogy a református püspök az egész országban a maga uralma alá hajtja őket, s ezért az erdélyi unitarizmus különböző irányzatait megpróbálták közös nevezőre hozni. Az unitárius püspök Valentin Radecke szerint ez a közös nevező egy Krisztus isteni tiszteletét lassanként becsempésző socinianizmus lett volna, a nonadorantisták és a szombatosok azonban ellenálltak. A harmincas évek közepére a korábbi viszonylagos harmónia megbomlott: az 1636-os püspökválasztáskor a zsinat rendkívüli módon összeütközött a szokásjoggal, a konzisztórium pedig a zsinat döntését felülbírált. Végül Szentgyörgyi Beke Dánielt választották püspöknek, aki egy 1626-ban kelt Radeckéhez írt levele alapján feltételezhetően szombatos volt. Ez a meghökkentő adat mind az események, mind az unitárius irodalom újraértelmezésére ösztönöz.

A második részben olyan feledésbe merült latin leveleket ismertet Molnár, amelyeket Radeckéhez írtak. Ezek azért különösen fontosak, mert az 1616 és 1626 közötti évtized alapvetően ma már csak belőlük ismerhető meg. A levelek feltárását már Benczédi Gergely megkezdte, e munkájának azonban alig maradt nyoma. A levelek irodalmi jelentőségük is: a poéta Szentmártoni Bodó János is írt leveleket. Szintén izgalmas a kolozsvári tanács és Politoris Kis István levele a lengyel hitsorsosokhoz az 1634-es esztendőből, amelyből fény derül arra, hogy hogyan működtek együtt a lengyel és az erdélyi unitáriusok az ordinációt, a lengyelországi zsinatokat, a peregrinációt és a nyomdászatot illetően. A fejezet továbbá olyan iratokat is tartalmaz, amelyekből kivehető, milyen tragi-

kus volt az egyház helyzete a dési komplanáció körül és után.

A harmadik fejezet (Nyomtatványok) amellel érvel, hogy a Várfalvi-káték szövege nem hiteles. Az első fennmaradt kiadásnál (1654) ugyanis könyvnyomtató két forrásváltozattal dolgozott. Ezek egyike szó szerinti egyezéseket is mutat egy 1642-es prédikációval. Molnár szerint a Várfalvi Kósa János művének tartott nyomtatott katekizmusok szövege maga az elveszettek hitt dési káté. Azonosította Az *háromságnak megvizsgálása* című vitairat (1634) szerzőjét és forrását, ugyanis fény derült arra, hogy Fausto Sozzini egyik traktátusának fordításáról van szó. Molnár közzétette Radecke úrvacsoráról írott agendáját. A kötetet minden olyan Olvasónknak ajánljuk, aki érdeklődik egyháztörténelmünk iránt.

-ÁCS

Bordás Beáta művészettörténész (Kolozsvár), **Demeter Sándor Lóránd** lelkész (Székelyderzs), **Farkas Dénes** ny. lelkész-esperes (Kolozs), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Gálfalvi Gábor** ny. igazgató (Alsóboldogfalva), **Gergely Noémi** ügyfélszolgálati szakértő (Marosvásárhely), **Kecskés Csaba** esperes (Marosvásárhely-Kövesdomb), **Kovács István** közügyigazgató (Sepsiszentgyörgy), **Lőrinczi Eszter** diák (Székelykeresztúr), **Magyari Zita** teol. hallgató (Kolozsvár), **Nagy Norbert** diák (Koronka), **Rüsz-Fogarasi Tibor** lelkész (Kolozsvár-Monostor), **Varró-Bodoczi Ilona** vallásstanár (Szentgerice)